

## บทที่ ๔

### ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง สภาพการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ผู้วิจัยนำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๒ ขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่

#### ๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ทางสถิติดังต่อไปนี้

|           |     |                                                   |
|-----------|-----|---------------------------------------------------|
| $\bar{X}$ | แทน | ค่าเฉลี่ย (Mean)                                  |
| SD        | แทน | ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)          |
| n         | แทน | จำนวนกลุ่มตัวอย่าง                                |
| F         | แทน | เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยมากกว่า ๒ กลุ่ม |
| SS        | แทน | ผลรวมของกำลังสองของคะแนน                          |
| MS        | แทน | ค่าเฉลี่ยผลรวมกำลังสองของคะแนน                    |
| Df        | แทน | ขั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of freedom)         |
| P         | แทน | ค่าที่น้อยที่สุดของระดับความมีนัยสำคัญของข้อมูล   |
| *         | แทน | ค่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕                 |

#### ๔.๒ ขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล โดยแบ่งเป็น ๕ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่

ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่

**ตอนที่ ๓** ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม  
แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ จำนวน ๕ ด้าน

**ตอนที่ ๔** ผลการเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม  
แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ที่มีอายุ พรรษา วุฒิการศึกษาบาลี วุฒิการศึกษาสามัญ  
ตำแหน่งในปัจจุบัน และประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบันต่างกัน

**ตอนที่ ๕** ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ปัญหาสภาพการจัดการศึกษา  
พระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่

### ๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่

ตารางที่ ๔.๑ สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ร้อยละ ของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่

| ที่ | สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม         | จำนวน | ร้อยละ |
|-----|-----------------------------------------|-------|--------|
| ๑   | อายุ                                    |       |        |
|     | ๒๐ - ๓๙ ปี                              | ๑๔    | ๑๕.๙๑  |
|     | ๔๐ - ๔๙ ปี                              | ๑๘    | ๒๐.๔๕  |
|     | ๕๐ - ๕๙ ปี                              | ๑๖    | ๑๘.๑๘  |
|     | ๖๐ ปีขึ้นไป                             | ๔๐    | ๔๕.๕๐  |
|     | รวม                                     | ๘๘    | ๑๐๐.๐๐ |
| ๒   | จำนวนพรรษา                              |       |        |
|     | ๑ - ๑๐ พรรษา                            | ๒๖    | ๒๙.๕๕  |
|     | ๑๑ - ๒๐ พรรษา                           | ๒๖    | ๒๙.๕๕  |
|     | ๒๑ - ๓๐ พรรษา                           | ๒๕    | ๒๘.๔๐  |
|     | ๓๑ พรรษาขึ้นไป                          | ๑๑    | ๑๒.๕๐  |
|     | รวม                                     | ๘๘    | ๑๐๐.๐๐ |
| ๓   | วุฒิการศึกษาบาลี                        |       |        |
|     | ไม่มีวุฒิปริญญาธรรม                     | ๕๗    | ๖๔.๗๗  |
|     | เปรียญตรี (ประโยค ๑-๒ ถึง ป.ธ.๓)        | ๑๓    | ๑๔.๗๗  |
|     | เปรียญโท (ป.ธ.๔ ถึง ป.ธ.๙)              | ๑๘    | ๒๐.๔๕  |
|     | รวม                                     | ๘๘    | ๑๐๐.๐๐ |
| ๔   | วุฒิการศึกษาสามัญ                       |       |        |
|     | ประถมศึกษา                              | ๑๔    | ๑๕.๙๑  |
|     | มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า                 | ๑๐    | ๑๑.๓๖  |
|     | ปริญญาตรีขึ้นไป                         | ๖๔    | ๗๒.๗๓  |
|     | รวม                                     | ๘๘    | ๑๐๐.๐๐ |
| ๕   | ตำแหน่งในปัจจุบัน                       |       |        |
|     | เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล | ๒๒    | ๒๕.๐๐  |

| ที่ | สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม   | จำนวน | ร้อยละ |
|-----|-----------------------------------|-------|--------|
|     | เจ้าอาวาส                         | ๔๘    | ๕๔.๕๕  |
|     | รองเจ้าอาวาส หรือผู้ช่วยเจ้าอาวาส | ๑๘    | ๒๐.๔๕  |
|     | รวม                               | ๘๘    | ๑๐๐.๐๐ |
| ๖   | ประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบัน       |       |        |
|     | ๑-๕ ปี                            | ๔๗    | ๕๓.๔๑  |
|     | ๖-๑๐ ปี                           | ๒๕    | ๒๘.๔๑  |
|     | ๑๑-๑๕ ปี                          | ๑๑    | ๑๒.๕๐  |
|     | ๑๖ ปีขึ้นไป                       | ๕     | ๕.๖๘   |
|     | รวม                               | ๘๘    | ๑๐๐.๐๐ |

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า คณะสงฆ์จังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่ มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๔๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๔๕ รองลงมามีอายุระหว่าง ๔๐ - ๔๙ ปี จำนวน ๑๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๔๕ รองลงมาอีกมีอายุระหว่าง ๕๐ - ๕๙ ปี จำนวน ๑๖ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๑๘ และอายุระหว่าง ๒๐ - ๓๙ ปี จำนวน ๑๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๙๑

ด้านจำนวนพรรษา พบว่า คณะสงฆ์จังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่ มีพรรษา ๑ - ๑๐ พรรษา จำนวน ๒๖ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๕๕ พรรษาระหว่าง ๑๑-๒๐ พรรษา จำนวน ๒๖ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๕๕ พรรษาระหว่าง ๒๑ - ๓๐ พรรษา จำนวน ๒๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๕๐ ส่วนพรรษาระหว่าง ๓๑ พรรษาขึ้นไป จำนวน ๑๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๕๐

ด้านวุฒิการศึกษาบาลี พบว่า คณะสงฆ์จังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่ ไม่มีวุฒิเปรียญธรรม จำนวน ๕๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๗๗ เปรียญโท (ป.ธ.๔ ถึง ป.ธ.๙) จำนวน ๑๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๔๖ และ เปรียญตรี (ประโยค ๑-๒ ถึง ป.ธ.๓) จำนวน ๑๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๗๗

ด้านวุฒิการศึกษาสามัญ พบว่า คณะสงฆ์จังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่ ระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน ๖๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๗๓ รองลงมา มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน ๑๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๙๑ และมีวุฒิระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า จำนวน ๑๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๓๖

ด้านตำแหน่งในปัจจุบัน พบว่า คณะสงฆ์จังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่เป็นเจ้าอาวาส จำนวน ๔๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๕๕ เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล จำนวน ๒๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐๐ และรองเจ้าอาวาส หรือผู้ช่วยเจ้าอาวาส จำนวน ๑๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๔๕

ด้านประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบัน พบว่า คณะสงฆ์จังหวัด ส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบัน ระหว่าง ๑-๕ ปี จำนวน ๔๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๔๑ ระหว่าง

๖-๑๐ ปี จำนวน ๒๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๔๑ ระหว่าง ๑๑-๑๕ ปี จำนวน ๑๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๕๐ และระหว่าง ๑๖ ปีขึ้นไป จำนวน ๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕.๖๘ ตามลำดับ

ตอนที่ ๒ สภาพการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ทั้ง ๕ ด้าน เพื่อหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ที่มีต่อการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ โดยรวม

| ข้อที่ | สภาพการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ | ความคิดเห็นของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ |      |         |
|--------|-------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|------|---------|
|        |                                                                   | $\bar{X}$                           | SD   | ระดับ   |
| ๑      | ด้านหลักสูตร                                                      | ๒.๖๕                                | ๐.๗๙ | ปานกลาง |
| ๒      | ด้านการจัดการเรียนการสอน                                          | ๒.๕๖                                | ๐.๗๙ | ปานกลาง |
| ๓      | ด้านสื่อการเรียนการสอน                                            | ๒.๕๙                                | ๐.๗๓ | ปานกลาง |
| ๔      | ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน                                         | ๒.๕๘                                | ๐.๗๖ | ปานกลาง |
| ๕      | ด้านการวัดและประเมินผล                                            | ๒.๔๔                                | ๐.๗๔ | น้อย    |
|        | รวม                                                               | ๒.๕๖                                | ๐.๗๐ | ปานกลาง |

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า คณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X} = ๒.๕๖$ )

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ( $\bar{X} = ๒.๖๕$ ) รองลงมา คือ ด้านสื่อการเรียนการสอน ( $\bar{X} = ๒.๕๙$ ) ส่วนด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ( $\bar{X} = ๒.๔๔$ )

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่  
ที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัด  
กระบี่ ด้านหลักสูตร

| ข้อที่ | ด้านหลักสูตร                                                          | ความคิดเห็นของคณะสงฆ์<br>จังหวัดกระบี่ |      |         |
|--------|-----------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|------|---------|
|        |                                                                       | $\bar{X}$                              | SD   | ระดับ   |
| ๑      | มีหลักสูตรที่หลากหลาย ครอบคลุมขอบข่ายเนื้อหา<br>ของแม่กองบาลีสนามหลวง | ๒.๘๓                                   | ๐.๘๓ | ปานกลาง |
| ๒      | มีการพัฒนาหลักสูตรที่เอื้อต่อเทคโนโลยี<br>สารสนเทศในสมัยปัจจุบัน      | ๒.๗๖                                   | ๑.๐๒ | ปานกลาง |
| ๓      | มีการจัดทำแผนการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการ<br>สอนเพื่อให้ทันกับยุคสมัย  | ๒.๕๖                                   | ๐.๘๖ | ปานกลาง |
| ๔      | เนื้อหาการเรียนแต่ละระดับชั้นเหมาะสมกับ<br>ผู้เรียน                   | ๒.๕๗                                   | ๐.๙๘ | ปานกลาง |
| ๕      | หนังสือแบบเรียนภาษาบาลีได้รับการปรับปรุง<br>อย่างต่อเนื่อง            | ๒.๕๑                                   | ๐.๙๗ | ปานกลาง |
|        | รวม                                                                   | ๒.๖๕                                   | ๐.๙๓ | ปานกลาง |

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า คณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัด  
การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ด้านหลักสูตร โดยภาพรวมอยู่ใน  
ระดับปานกลาง ( $\bar{X}=2.65$ )

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อมีหลักสูตรที่หลากหลาย ครอบคลุมขอบข่ายเนื้อหาของ  
แม่กองบาลีสนามหลวง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ( $\bar{X}= 2.83$ ) รองลงมาคือ มีการพัฒนาหลักสูตรที่เอื้อต่อ  
เทคโนโลยีสารสนเทศในสมัยปัจจุบันส่วน ( $\bar{X}=2.76$ ) ส่วนหนังสือแบบเรียนภาษาบาลีได้รับการ  
ปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด( $\bar{X}= 2.51$ )

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ด้านการจัดการเรียนการสอน

| ข้อที่ | ด้านการจัดการเรียนการสอน                             | ความคิดเห็นของคณะสงฆ์ |      |         |
|--------|------------------------------------------------------|-----------------------|------|---------|
|        |                                                      | $\bar{X}$             | SD   | ระดับ   |
| ๑      | มีครูผู้สอนเพียงพอและเหมาะสมกับวิชาเรียน             | ๒.๕๕                  | ๑.๐๓ | ปานกลาง |
| ๒      | มีการสนับสนุนเรื่องเอกสาร ตำรา อุปกรณ์การเรียนการสอน | ๒.๕๑                  | ๐.๙๘ | ปานกลาง |
| ๓      | มีการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องการเรียนการสอน        | ๒.๖๐                  | ๐.๙๙ | ปานกลาง |
| ๔      | มีการสนับสนุนค่าพาหนะเพื่อการเดินทางไปเรียน          | ๒.๕๐                  | ๑.๐๑ | ปานกลาง |
| ๕      | มีการวิเคราะห์เชื่อมโยงกับเหตุการณ์ปัจจุบัน          | ๒.๕๙                  | ๐.๙๙ | ปานกลาง |
| ๖      | มีบันทึกหลังการสอนเพื่อปรับปรุงการสอน                | ๒.๕๙                  | ๐.๙๒ | ปานกลาง |
|        | รวม                                                  | ๒.๕๖                  | ๐.๙๙ | ปานกลาง |

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า คณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวม อยู่ในระดับ ปานกลาง ( $\bar{X}=2.56$ )

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อมีการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ( $\bar{X}=2.60$ ) รองลงมาคือ ข้อมีการวิเคราะห์เชื่อมโยงกับเหตุการณ์ปัจจุบัน และ ข้อ ๖ มีบันทึกหลังการสอนเพื่อปรับปรุงการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ( $\bar{X}=2.59$ ) ส่วนข้อมีการสนับสนุนค่าพาหนะเพื่อการเดินทางไปเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ( $\bar{X}=2.50$ )



ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่  
ที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัด  
กระบี่ ด้านสื่อการเรียนการสอน

| ข้อที่ | ด้านสื่อการเรียนการสอน                             | ความคิดเห็นของคณะสงฆ์ |      |         |
|--------|----------------------------------------------------|-----------------------|------|---------|
|        |                                                    | $\bar{X}$             | SD   | ระดับ   |
| ๑      | มีการใช้สื่อการเรียนการสอน ที่ทันสมัยและมีคุณภาพ   | ๒.๔๗                  | ๐.๘๖ | น้อย    |
| ๒      | มีสื่อการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย              | ๒.๗๖                  | ๐.๘๖ | ปานกลาง |
| ๓      | มีส่วนร่วมในการจัดทำสื่อประกอบการจัดการเรียนการสอน | ๒.๕๒                  | ๐.๘๒ | ปานกลาง |
| ๔      | มีการใช้สื่อการสอนตามสภาพจริงของเนื้อหาที่สอน      | ๒.๖๓                  | ๐.๙๐ | ปานกลาง |
| ๕      | มีการใช้สื่อประเภทบุคคลสำคัญประกอบการเรียนการสอน   | ๒.๕๘                  | ๐.๙๗ | ปานกลาง |
|        | รวม                                                | ๒.๕๙                  | ๐.๘๘ | ปานกลาง |

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า คณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ด้านสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับ ปานกลาง ( $\bar{X}=2.59$ )

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีสื่อการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ( $\bar{X}=2.76$ ) รองลงมาคือ ข้อมีการใช้สื่อการสอนตามสภาพจริงของเนื้อหาที่สอน ( $\bar{X}=2.63$ ) ส่วนข้อมีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยและมีคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ( $\bar{X}=2.47$ )

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่  
ที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่  
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

| ข้อที่ | ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน                                      | ความคิดเห็นของคณะสงฆ์ |      |         |
|--------|----------------------------------------------------------------|-----------------------|------|---------|
|        |                                                                | $\bar{X}$             | SD   | ระดับ   |
| ๑      | มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง   | ๒.๖๘                  | ๐.๘๙ | ปานกลาง |
| ๒      | มีการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนการสอน                      | ๒.๕๗                  | ๐.๘๙ | ปานกลาง |
| ๓      | มีการเปิดโอกาสให้พระสังฆาธิการมีส่วนร่วมในกิจการการเรียนการสอน | ๒.๖๑                  | ๐.๙๕ | ปานกลาง |
| ๔      | มีการเชิญวิทยากรภายนอกมาสอนเพื่อเตรียมตัวสอบเป็นประจำทุกปี     | ๒.๕๗                  | ๑.๐๗ | ปานกลาง |
| ๕      | จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน    | ๒.๔๘                  | ๐.๘๖ | ปานกลาง |
|        | รวม                                                            | ๒.๕๘                  | ๐.๙๓ | ปานกลาง |

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า คณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับ ปานกลาง ( $\bar{X}=2.58$ )

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ( $\bar{X}=2.68$ ) รองลงมา คือ ข้อมีการเปิดโอกาสให้พระสังฆาธิการมีส่วนร่วมในกิจการการเรียนการสอน ( $\bar{X}=2.61$ ) ส่วนข้อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ( $\bar{X}=2.48$ )

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่  
ที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัด  
กระบี่ ด้านการวัดและประเมินผล

| ข้อที่ | ด้านการวัดและประเมินผล                                                        | ความคิดเห็นของคณะสงฆ์ |      |         |
|--------|-------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|------|---------|
|        |                                                                               | $\bar{X}$             | SD   | ระดับ   |
| ๑      | มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการวัดและประเมินผล                                    | ๒.๔๘                  | ๐.๙๙ | น้อย    |
| ๒      | มีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อปรับปรุงการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลี   | ๒.๓๕                  | ๐.๙๔ | น้อย    |
| ๓      | มีการวัดผลและประเมินผลภายในระดับสำนักเรียน ก่อนแล้วจึงส่งเข้าสอบสนามหลวงต่อไป | ๒.๓๕                  | ๐.๘๓ | น้อย    |
| ๔      | มีเนื้อหาการ วัดผลการเรียนสอดคล้องกับหลักสูตร การสอบในสนามหลวง                | ๒.๔๒                  | ๐.๙๖ | น้อย    |
| ๕      | มีการนำผลการประเมินการเรียนการสอนไปปรับปรุงการเรียนเพื่อเตรียมตัวสอบสนามหลวง  | ๒.๖๐                  | ๐.๙๙ | ปานกลาง |
|        | รวม                                                                           | ๒.๔๔                  | ๐.๙๔ | น้อย    |

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า คณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับ น้อย ( $\bar{X}=2.44$ )

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อมีการนำผลการประเมินการเรียนการสอนไปปรับปรุงการเรียนเพื่อเตรียมตัวสอบสนามหลวง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ( $\bar{X}=2.60$ ) รองลงมาคือ ข้อมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการวัดและประเมินผล ( $\bar{X}=2.48$ ) ส่วนข้อมีการวัดผลและประเมินผลภายในระดับสำนักเรียนก่อนแล้วจึงส่งเข้าสอบสนามหลวงต่อไป มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ( $\bar{X}=2.35$ )

ตอนที่ ๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของ  
คณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่จำนวน ๕ ด้าน จำแนกตามอายุ จำนวนพรรษา วุฒิการศึกษา  
บาลี วุฒิการศึกษาสามัญ ตำแหน่งในปัจจุบัน ประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบัน

ตารางที่ ๔.๘ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม  
แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ จำแนกตามอายุ

| การจัดการ<br>ศึกษาพระ<br>ปริยัติธรรม<br>แผนกบาลี<br>ของคณะ<br>สงฆ์<br>จังหวัดกระบี่ | ระดับการปฏิบัติ |      |             |            |      |             |            |      |             |             |      |             |
|-------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|------|-------------|------------|------|-------------|------------|------|-------------|-------------|------|-------------|
|                                                                                     | ๒๐ - ๓๙ ปี      |      |             | ๔๐ - ๔๙ ปี |      |             | ๕๐ - ๕๙ ปี |      |             | ๖๐ ปีขึ้นไป |      |             |
|                                                                                     | $\bar{X}$       | SD   | แปล<br>ผล   | $\bar{X}$  | SD   | แปล<br>ผล   | $\bar{X}$  | SD   | แปล<br>ผล   | $\bar{X}$   | SD   | แปล<br>ผล   |
| ๑. หลักสูตร                                                                         | ๒.๖๔            | ๐.๘๖ | ปาน<br>กลาง | ๒.๖๓       | ๐.๖๘ | ปาน<br>กลาง | ๒.๕๐       | ๐.๖๗ | ปาน<br>กลาง | ๒.๗๑        | ๐.๗๙ | ปาน<br>กลาง |
| ๒. การ<br>จัดการเรียน<br>การสอน                                                     | ๒.๓๙            | ๐.๗๔ | น้อย        | ๒.๕๗       | ๐.๕๘ | ปาน<br>กลาง | ๒.๓๓       | ๐.๕๕ | น้อย        | ๒.๗๐        | ๐.๗๙ | ปาน<br>กลาง |
| ๓. สื่อการ<br>เรียนการสอน                                                           | ๒.๕๙            | ๐.๗๒ | ปาน<br>กลาง | ๒.๕๔       | ๐.๖๕ | ปาน<br>กลาง | ๒.๕๓       | ๐.๖๔ | ปาน<br>กลาง | ๒.๖๔        | ๐.๗๓ | ปาน<br>กลาง |
| ๔. กิจกรรม<br>การเรียนการ<br>สอน                                                    | ๒.๕๖            | ๐.๗๗ | ปาน<br>กลาง | ๒.๔๓       | ๐.๖๐ | น้อย        | ๒.๕๐       | ๐.๖๑ | ปาน<br>กลาง | ๒.๖๙        | ๐.๗๖ | ปาน<br>กลาง |
| ๕. การวัด<br>และ<br>ประเมินผล                                                       | ๒.๕๗            | ๐.๗๑ | ปาน<br>กลาง | ๒.๓๗       | ๐.๖๗ | น้อย        | ๒.๓๘       | ๐.๖๔ | น้อย        | ๒.๔๖        | ๐.๗๔ | น้อย        |
| รวม                                                                                 | ๒.๕๕            | ๐.๗๖ | ปาน<br>กลาง | ๒.๕๑       | ๐.๖๔ | ปาน<br>กลาง | ๒.๔๕       | ๐.๖๒ | น้อย        | ๒.๖๔        | ๐.๗๖ | ปาน<br>กลาง |

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า สภาพการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของ  
คณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ อายุของผู้ตอบแบบสอบถามทุกระดับ ที่มีการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม  
แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ( $\bar{X}$  = ๒.๕๕, ๒.๕๑, ๒.๔๕  
และ ๒.๖๔, ผลรวมค่าเฉลี่ย ๒.๕๔)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คณะสงฆ์ที่มีอายุ ๒๐ - ๓๙ ปี มีระดับการปฏิบัติงานต่อการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ด้านหลักสูตร อยู่ในระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ( $\bar{X} = ๒.๖๔$ ) ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ( $\bar{X} = ๒.๓๙$ )

คณะสงฆ์ที่มีอายุ ๔๐ - ๔๙ ปี มีระดับการปฏิบัติต่อการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ( $\bar{X} = ๒.๖๓$ ) ส่วนด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ( $\bar{X} = ๒.๓๗$ )

คณะสงฆ์ที่มีอายุ ๕๐ - ๕๙ ปี มีระดับการปฏิบัติต่อการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ด้านสื่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ( $\bar{X} = ๒.๕๓$ ) ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ( $\bar{X} = ๒.๓๓$ )

คณะสงฆ์ที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป มีระดับการปฏิบัติต่อการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ( $\bar{X} = ๒.๗๑$ ) ส่วนด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ( $\bar{X} = ๒.๔๖$ )

ตารางที่ ๔.๙ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ จำแนกตามจำนวนพรรษา

| การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม<br>แผนกบาลี<br>ของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ | ระดับการปฏิบัติ |      |         |               |      |         |               |      |         |                |      |       |
|----------------------------------------------------------------------|-----------------|------|---------|---------------|------|---------|---------------|------|---------|----------------|------|-------|
|                                                                      | ๑ - ๑๐ พรรษา    |      |         | ๑๑ - ๒๐ พรรษา |      |         | ๒๑ - ๓๐ พรรษา |      |         | ๓๑ พรรษาขึ้นไป |      |       |
|                                                                      | $\bar{X}$       | SD   | แปลผล   | $\bar{X}$     | SD   | แปลผล   | $\bar{X}$     | SD   | แปลผล   | $\bar{X}$      | SD   | แปลผล |
| ๑. ด้านหลักสูตร                                                      | ๒.๖๔            | ๐.๘๒ | ปานกลาง | ๒.๘๒          | ๐.๘๐ | ปานกลาง | ๒.๖๐          | ๐.๘๒ | ปานกลาง | ๒.๓๕           | ๐.๕๘ | น้อย  |
| ๒. ด้านการจัดการเรียนการสอน                                          | ๒.๔๓            | ๐.๗๘ | น้อย    | ๒.๘๘          | ๐.๘๙ | ปานกลาง | ๒.๔๗          | ๐.๕๖ | น้อย    | ๒.๒๙           | ๐.๘๘ | น้อย  |
| ๓. ด้านสื่อการเรียนการสอน                                            | ๒.๖๒            | ๐.๗๓ | ปานกลาง | ๒.๗๕          | ๐.๗๕ | ปานกลาง | ๒.๕๐          | ๐.๗๖ | ปานกลาง | ๒.๓๖           | ๐.๖๕ | น้อย  |
| ๔. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน                                         | ๒.๔๕            | ๐.๗๘ | น้อย    | ๒.๘๖          | ๐.๗๕ | ปานกลาง | ๒.๔๘          | ๐.๗๕ | น้อย    | ๒.๔๕           | ๐.๖๗ | น้อย  |
| ๕. ด้านการวัดและประเมินผล                                            | ๒.๔๐            | ๐.๘๒ | น้อย    | ๒.๖๒          | ๐.๗๖ | ปานกลาง | ๒.๓๐          | ๐.๖๕ | น้อย    | ๒.๔๔           | ๐.๗๒ | น้อย  |
| รวม                                                                  | ๒.๕๑            | ๐.๗๙ | ปานกลาง | ๒.๗๙          | ๐.๗๙ | ปานกลาง | ๒.๔๗          | ๐.๗๑ | น้อย    | ๒.๓๘           | ๐.๗๐ | น้อย  |

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ จำนวนพรรษาของผู้ตอบแบบสอบถามทุกระดับ ที่มีต่อการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X}$  = ๒.๕๑, ๒.๗๙, ๒.๔๗, ๒.๓๘ ผลรวม ๒.๕๔)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คณะสงฆ์ที่มีพรรษา ๑ – ๑๐ พรรษา มีระดับการปฏิบัติต่อการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ( $\bar{X}$  = ๒.๖๔) ส่วนด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ( $\bar{X}$  = ๒.๔๐)

คณะสงฆ์ที่มีพรรษา ๑๑ – ๒๐ พรรษา มีระดับการปฏิบัติต่อการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ( $\bar{X}$  = ๒.๘๘) ส่วนด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ( $\bar{X}$  = ๒.๖๒)

คณะสงฆ์ที่มีพรรษา ๒๑ – ๓๐ พรรษา มีระดับการปฏิบัติต่อการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ( $\bar{X}$  = ๒.๖๐) ส่วนด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ( $\bar{X}$  = ๒.๓๐)

คณะสงฆ์ที่มีพรรษา ๓๑ พรรษาขึ้นไป มีระดับการปฏิบัติต่อการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ( $\bar{X}$  = ๒.๔๕) ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ( $\bar{X}$  = ๒.๒๙)

ตารางที่ ๔.๑๐ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม  
แผนกบาลีของ คณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ จำแนก ตามวุฒิการศึกษาบาลี

| การจัดการศึกษา<br>พระปริยัติธรรม<br>แผนกบาลีของ<br>คณะสงฆ์ จังหวัด<br>กระบี่ | ระดับการปฏิบัติ     |      |             |                                     |      |             |                               |      |             |
|------------------------------------------------------------------------------|---------------------|------|-------------|-------------------------------------|------|-------------|-------------------------------|------|-------------|
|                                                                              | ไม่มีวุฒิเปรียญธรรม |      |             | เปรียญตรี<br>(ประโยค ๑-๒ ถึง ป.ธ.๓) |      |             | เปรียญโท<br>(ป.ธ.๔ ถึง ป.ธ.๙) |      |             |
|                                                                              | $\bar{X}$           | SD   | แปล<br>ผล   | $\bar{X}$                           | SD   | แปล<br>ผล   | $\bar{X}$                     | SD   | แปล<br>ผล   |
| ๑. ด้านหลักสูตร                                                              | ๒.๗๑                | ๐.๘๗ | ปาน<br>กลาง | ๒.๕๘                                | ๐.๗๑ | ปาน<br>กลาง | ๒.๕๐                          | ๐.๕๔ | ปาน<br>กลาง |
| ๒. ด้านการจัดการ<br>เรียนการสอน                                              | ๒.๖๓                | ๐.๘๗ | ปาน<br>กลาง | ๒.๔๑                                | ๐.๖๘ | น้อย        | ๒.๔๔                          | ๐.๖๑ | น้อย        |
| ๓. ด้านสื่อการเรียน<br>การสอน                                                | ๒.๖๗                | ๐.๗๘ | ปาน<br>กลาง | ๒.๓๗                                | ๐.๕๗ | น้อย        | ๒.๕๑                          | ๐.๖๗ | ปาน<br>กลาง |
| ๔. ด้านกิจกรรมการ<br>เรียนการสอน                                             | ๒.๖๕                | ๐.๘๔ | ปาน<br>กลาง | ๒.๔๘                                | ๐.๕๗ | น้อย        | ๒.๔๖                          | ๐.๖๑ | น้อย        |
| ๕. ด้านการวัดและ<br>ประเมินผล                                                | ๒.๕๓                | ๐.๘๐ | ปาน<br>กลาง | ๒.๒๙                                | ๐.๘๐ | น้อย        | ๒.๒๗                          | ๐.๔๔ | น้อย        |
| รวม                                                                          | ๒.๖๔                | ๐.๘๓ | ปาน<br>กลาง | ๒.๔๓                                | ๐.๖๗ | น้อย        | ๒.๔๔                          | ๐.๕๗ | น้อย        |

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ วุฒิการศึกษาบาลีของผู้ตอบแบบสอบถามทุกระดับ ที่มีต่อการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ( $\bar{X}$  = ๒.๖๔, ๒.๔๓, ๒.๕๑ ผลรวม ๒.๕๐)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คณะสงฆ์ที่มี ไม่มีวุฒิเปรียญธรรม มีระดับการปฏิบัติต่อการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ( $\bar{X}$  = ๒.๗๑) ส่วนด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ( $\bar{X}$  = ๒.๕๓)

คณะสงฆ์ที่มี เปรียญตรี (ประโยค ๑ - ๒ ถึง ป.ธ.๓) มีระดับการปฏิบัติต่อการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ด้านหลักสูตร อยู่ในระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ( $\bar{X}$  = ๒.๕๘) ส่วนด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ( $\bar{X}$  = ๒.๒๙)



คณะสงฆ์ที่มีเปรียญโท (ป.ธ.๓ ถึง ป.ธ.๙) มีระดับการปฏิบัติต่อการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ด้านสื่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ( $\bar{X} = ๒.๕๑$ ) ส่วนด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ( $\bar{X} = ๒.๒๗$ )

ตารางที่ ๔.๑๑ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม  
แผนกบาลีของ คณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ จำแนก ตามวุฒิการศึกษาสามัญ

| การจัดการศึกษา<br>พระปริยัติธรรม<br>แผนกบาลี<br>ของ คณะสงฆ์<br>จังหวัดกระบี่ | ระดับการปฏิบัติ |      |             |                         |      |             |                 |      |             |
|------------------------------------------------------------------------------|-----------------|------|-------------|-------------------------|------|-------------|-----------------|------|-------------|
|                                                                              | ประถมศึกษา      |      |             | มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า |      |             | ปริญญาตรีขึ้นไป |      |             |
|                                                                              | $\bar{X}$       | SD   | แปล<br>ผล   | $\bar{X}$               | SD   | แปล<br>ผล   | $\bar{X}$       | SD   | แปล<br>ผล   |
| ๑. ด้านหลักสูตร                                                              | ๒.๕๘            | ๐.๙๗ | ปาน<br>กลาง | ๒.๖๘                    | ๐.๖๓ | ปาน<br>กลาง | ๒.๖๙            | ๐.๖๙ | ปาน<br>กลาง |
| ๒. ด้านการจัดการ<br>เรียนการสอน                                              | ๒.๕๕            | ๑.๐๔ | ปาน<br>กลาง | ๒.๖๐                    | ๐.๖๖ | ปาน<br>กลาง | ๒.๕๓            | ๐.๕๕ | ปาน<br>กลาง |
| ๓. ด้านสื่อการเรียน<br>การสอน                                                | ๒.๕๗            | ๐.๙๑ | ปาน<br>กลาง | ๒.๖๔                    | ๐.๖๕ | ปาน<br>กลาง | ๒.๕๗            | ๐.๕๗ | ปาน<br>กลาง |
| ๔. ด้านกิจกรรมการ<br>เรียนการสอน                                             | ๒.๕๘            | ๐.๙๓ | ปาน<br>กลาง | ๒.๖๔                    | ๐.๗๐ | ปาน<br>กลาง | ๒.๕๓            | ๐.๕๙ | ปาน<br>กลาง |
| ๕. ด้านการวัดและ<br>ประเมินผล                                                | ๒.๔๒            | ๐.๘๙ | น้อย        | ๒.๔๑                    | ๐.๗๑ | น้อย        | ๒.๔๙            | ๐.๕๗ | น้อย        |
| รวม                                                                          | ๒.๕๔            | ๐.๙๕ | ปาน<br>กลาง | ๒.๕๙                    | ๐.๖๗ | ปาน<br>กลาง | ๒.๕๖            | ๐.๕๙ | ปาน<br>กลาง |

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ วุฒิการศึกษาสามัญของผู้ตอบแบบสอบถามทุกระดับ ที่มีต่อการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ( $\bar{X}$  = ๒.๕๔, ๒.๕๙ และ ๒.๕๖ ผลรวม ๒.๕๖)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คณะสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา มีระดับการปฏิบัติต่อการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ อยู่ในระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ๒ ด้าน คือ ด้านหลักสูตร และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ( $\bar{X}$  = ๒.๕๘) ส่วนด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ( $\bar{X}$  = ๒.๔๒)

คณะสงฆ์ที่มีการศึกษามีวุฒระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า มีระดับการปฏิบัติต่อการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ( $\bar{X} = ๒.๖๘$ ) ส่วนด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ( $\bar{X} = ๒.๔๑$ )

คณะสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีระดับการปฏิบัติต่อการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ( $\bar{X} = ๒.๖๙$ ) ส่วนด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ( $\bar{X} = ๒.๔๙$ )

ตารางที่ ๔.๑๒ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม  
แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ จำแนก ตามตำแหน่งในปัจจุบัน

| การจัดการศึกษาพระ<br>ปริยัติธรรม แผนกบาลี<br>ของคณะสงฆ์ จังหวัด<br>กระบี่ | ระดับการปฏิบัติ                               |      |             |           |      |             |                                      |      |           |
|---------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|------|-------------|-----------|------|-------------|--------------------------------------|------|-----------|
|                                                                           | เจ้าคณะจังหวัด<br>เจ้าคณะอำเภอ<br>เจ้าคณะตำบล |      |             | เจ้าอาวาส |      |             | รองเจ้าอาวาส<br>หรือผู้ช่วยเจ้าอาวาส |      |           |
|                                                                           | $\bar{X}$                                     | SD   | แปล<br>ผล   | $\bar{X}$ | SD   | แปล<br>ผล   | $\bar{X}$                            | SD   | แปล<br>ผล |
| ๑.ด้านหลักสูตร                                                            | ๒.๘๗                                          | ๐.๘๔ | ปาน<br>กลาง | ๒.๖๖      | ๐.๗๔ | ปาน<br>กลาง | ๒.๓๓                                 | ๐.๗๙ | น้อย      |
| ๒. ด้านการจัดการเรียน<br>การสอน                                           | ๒.๖๗                                          | ๐.๘๐ | ปาน<br>กลาง | ๒.๖๑      | ๐.๘๔ | ปาน<br>กลาง | ๒.๒๖                                 | ๐.๖๑ | น้อย      |
| ๓.ด้านสื่อการเรียนการ<br>สอน                                              | ๒.๗๑                                          | ๐.๗๓ | ปาน<br>กลาง | ๒.๖๔      | ๐.๗๘ | ปาน<br>กลาง | ๒.๓๒                                 | ๐.๕๗ | น้อย      |
| ๔. ด้านกิจกรรมการเรียน<br>การสอน                                          | ๒.๗๓                                          | ๐.๘๓ | ปาน<br>กลาง | ๒.๖๒      | ๐.๗๖ | ปาน<br>กลาง | ๒.๓๐                                 | ๐.๖๓ | น้อย      |
| ๕.ด้านการวัดและ<br>ประเมินผล                                              | ๒.๕๑                                          | ๐.๗๓ | ปาน<br>กลาง | ๒.๔๕      | ๐.๘๐ | น้อย        | ๒.๓๓                                 | ๐.๕๙ | น้อย      |
| รวม                                                                       | ๒.๗๐                                          | ๐.๗๙ | ปาน<br>กลาง | ๒.๖๐      | ๐.๗๘ | ปาน<br>กลาง | ๒.๓๑                                 | ๐.๖๔ | น้อย      |

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ด้านตำแหน่งในปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถามทุกระดับ มีการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X}=2.70$ ,  $2.60$  และ  $2.31$  ผลรวมค่าเฉลี่ย  $2.54$ )

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คณะสงฆ์ที่มีตำแหน่งระดับเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล มีการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด ( $\bar{X}= 2.87$ ) ส่วนด้านการวัด และประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ( $\bar{X}= 2.51$ )

คณะสงฆ์ที่มีระดับตำแหน่งเจ้าอาวาส มีการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ( $\bar{X} = ๒.๖๖$ ) ส่วนด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ( $\bar{X} = ๒.๔๕$ )

คณะสงฆ์ที่มีตำแหน่งระดับรองเจ้าอาวาส หรือผู้ช่วยเจ้าอาวาส มีระดับการปฏิบัติต่อการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ด้านหลักสูตร และการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ( $\bar{X} = ๒.๓๓$ ) ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ( $\bar{X} = ๒.๒๖$ )

ตารางที่ ๔.๑๓ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม  
แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ จำแนกตามประสบการณ์ในตำแหน่งใน  
ปัจจุบัน

| การจัดการ<br>ศึกษาพระ<br>ปริยัติ<br>ธรรม<br>แผนกบาลี<br>ของคณะ<br>สงฆ์<br>จังหวัด<br>กระบี่ | ระดับการปฏิบัติ |      |             |           |      |             |            |      |             |             |      |             |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|------|-------------|-----------|------|-------------|------------|------|-------------|-------------|------|-------------|
|                                                                                             | ๑ - ๕ ปี        |      |             | ๖ - ๑๐ ปี |      |             | ๑๑ - ๑๕ ปี |      |             | ๑๖ ปีขึ้นไป |      |             |
|                                                                                             | $\bar{X}$       | SD   | แปล<br>ผล   | $\bar{X}$ | SD   | แปล<br>ผล   | $\bar{X}$  | SD   | แปล<br>ผล   | $\bar{X}$   | SD   | แปล<br>ผล   |
| ๑. ด้าน<br>หลักสูตร                                                                         | ๒.๕๗            | ๐.๗๖ | ปาน<br>กลาง | ๒.๕๗      | ๐.๗๙ | ปาน<br>กลาง | ๒.๗๘       | ๐.๘๓ | ปาน<br>กลาง | ๓.๔๘        | ๐.๕๙ | ปาน<br>กลาง |
| ๒. ด้าน<br>การจัดการ<br>เรียนการ<br>สอน                                                     | ๒.๕๑            | ๐.๗๙ | ปาน<br>กลาง | ๒.๔๑      | ๐.๗๙ | น้อย        | ๒.๖๗       | ๐.๖๖ | ปาน<br>กลาง | ๓.๕๐        | ๐.๕๗ | มาก         |
| ๓. ด้านสื่อ<br>การเรียน<br>การสอน                                                           | ๒.๕๗            | ๐.๖๘ | ปาน<br>กลาง | ๒.๓๗      | ๐.๘๑ | น้อย        | ๒.๗๓       | ๐.๕๗ | ปาน<br>กลาง | ๓.๕๖        | ๐.๒๖ | มาก         |
| ๔. ด้าน<br>กิจกรรมการ<br>เรียนการ<br>สอน                                                    | ๒.๕๑            | ๐.๗๒ | ปาน<br>กลาง | ๒.๔๒      | ๐.๘๒ | น้อย        | ๒.๘๔       | ๐.๖๔ | ปาน<br>กลาง | ๓.๕๒        | ๐.๓๐ | มาก         |
| ๕. ด้านการ<br>วัด และ<br>ประเมินผล                                                          | ๒.๔๒            | ๐.๗๑ | น้อย        | ๒.๑๙      | ๐.๗๔ | น้อย        | ๒.๖๐       | ๐.๕๙ | ปาน<br>กลาง | ๓.๕๒        | ๐.๒๓ | มาก         |
| รวม                                                                                         | ๒.๕๒            | ๐.๗๓ | ปาน<br>กลาง | ๒.๓๙      | ๐.๗๙ | น้อย        | ๒.๗๒       | ๐.๖๖ | ปาน<br>กลาง | ๓.๕๒        | ๐.๓๙ | มาก         |

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์  
จังหวัดกระบี่ ด้านประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถามทุกระดับ มีการจัด  
การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง  
( $\bar{X}$  = ๒.๕๒, ๒.๓๙, ๒.๗๒ และ ๓.๕๒ ผลรวมค่าเฉลี่ย ๒.๗๙)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คณะสงฆ์ที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบัน ระหว่าง ๑ - ๕ ปี มีการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด อยู่ ๒ ข้อ คือ ด้านหลักสูตร และด้านสื่อการเรียนการสอน ( $\bar{X} = ๒.๕๗$ ) ส่วนด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ( $\bar{X} = ๒.๔๒$ )

คณะสงฆ์ที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบัน ระหว่าง ๖ - ๑๐ ปี มีการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ( $\bar{X} = ๒.๕๗$ ) ส่วนด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ( $\bar{X} = ๒.๑๙$ )

คณะสงฆ์ที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบัน ระหว่าง ๑๑ - ๑๕ ปี มีระดับการปฏิบัติต่อการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ( $\bar{X} = ๒.๘๔$ ) ส่วนด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ( $\bar{X} = ๒.๖๐$ )

คณะสงฆ์ที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบัน ระหว่าง ๑๖ ปีขึ้นไป มีระดับการปฏิบัติต่อการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ด้านสื่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ( $\bar{X} = ๓.๕๖$ ) ส่วนด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ( $\bar{X} = ๓.๔๘$ )

ตอนที่ ๔ ผลการเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของ  
คณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ที่มีอายุ จำนวนพรรษา วุฒิการศึกษาบาลี วุฒิการศึกษา  
สามัญ ตำแหน่งในปัจจุบัน ประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบันต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๔ ผลการเปรียบเทียบการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์  
จังหวัดกระบี่ ที่มีอายุต่างกัน

| การจัดการศึกษาพระปริยัติ<br>ธรรม แผนกบาลีของคณะ<br>สงฆ์ จังหวัดกระบี่ | แหล่งความ<br>แปรปรวน | SS     | df | MS   | F     | Sig. |
|-----------------------------------------------------------------------|----------------------|--------|----|------|-------|------|
| ๑.ด้านหลักสูตร                                                        | ระหว่างกลุ่ม         | .๕๐๘   | ๓  | .๑๖๙ | .๒๖๖  | .๘๔๙ |
|                                                                       | ภายในกลุ่ม           | ๕๓.๓๙๐ | ๘๔ | .๖๓๖ |       |      |
|                                                                       | รวม                  | ๕๓.๘๙๘ | ๘๗ |      |       |      |
| ๒.ด้านการจัดการเรียนการ<br>สอน                                        | ระหว่างกลุ่ม         | ๑.๙๕๔  | ๓  | .๖๕๑ | ๑.๐๓๗ | .๓๘๑ |
|                                                                       | ภายในกลุ่ม           | ๕๒.๗๖๒ | ๘๔ | .๖๒๘ |       |      |
|                                                                       | รวม                  | ๕๔.๗๑๖ | ๘๗ |      |       |      |
| ๓.ด้านสื่อการเรียนการสอน                                              | ระหว่างกลุ่ม         | .๒๐๕   | ๓  | .๐๖๘ | .๑๒๓  | .๙๔๖ |
|                                                                       | ภายในกลุ่ม           | ๔๖.๖๖๘ | ๘๔ | .๕๕๖ |       |      |
|                                                                       | รวม                  | ๔๖.๘๗๓ | ๘๗ |      |       |      |
| ๔.ด้านกิจกรรมการเรียน<br>การสอน                                       | ระหว่างกลุ่ม         | .๙๘๑   | ๓  | .๓๒๗ | .๕๕๔  | .๖๔๗ |
|                                                                       | ภายในกลุ่ม           | ๔๙.๕๕๐ | ๘๔ | .๕๙๐ |       |      |
|                                                                       | รวม                  | ๕๐.๕๓๑ | ๘๗ |      |       |      |
| ๕.ด้านการวัดและ<br>ประเมินผล                                          | ระหว่างกลุ่ม         | .๔๑๕   | ๓  | .๑๓๘ | .๒๔๕  | .๘๖๔ |
|                                                                       | ภายในกลุ่ม           | ๔๗.๓๕๘ | ๘๔ | .๕๖๔ |       |      |
|                                                                       | รวม                  | ๔๗.๗๗๓ | ๘๗ |      |       |      |
| รวม                                                                   | ระหว่างกลุ่ม         | .๔๙๕   | ๓  | .๑๖๕ | .๓๒๕  | .๘๐๗ |
|                                                                       | ภายในกลุ่ม           | ๔๒.๖๒๙ | ๘๔ | .๕๐๗ |       |      |
|                                                                       | รวม                  | ๔๓.๑๒๔ | ๘๗ |      |       |      |

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์  
จังหวัดกระบี่ ที่มีอายุต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ ซึ่งไม่เป็นไปตาม  
สมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของ  
คณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน



ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .

๐๕

ตารางที่ ๔.๑๕ ผลการเปรียบเทียบการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์  
จังหวัดกระบี่ ที่มี พรรษาต่างกัน

| การจัดการศึกษาพระปริยัติ<br>ธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์<br>จังหวัดกระบี่ | แหล่งความ<br>แปรปรวน | SS     | df | MS    | F     | Sig. |
|----------------------------------------------------------------------|----------------------|--------|----|-------|-------|------|
| ๑. ด้านหลักสูตร                                                      | ระหว่างกลุ่ม         | ๑.๗๗๗  | ๓  | .๕๙๒  | .๙๕๕  | .๔๑๘ |
|                                                                      | ภายในกลุ่ม           | ๕๒.๑๒๑ | ๘๔ | .๖๒๐  |       |      |
|                                                                      | รวม                  | ๕๓.๘๙๘ | ๘๗ |       |       |      |
| ๒. ด้านการจัดการเรียนการ<br>สอน                                      | ระหว่างกลุ่ม         | ๔.๒๑๔  | ๓  | ๑.๔๐๕ | ๒.๓๓๖ | .๐๘๐ |
|                                                                      | ภายในกลุ่ม           | ๕๐.๕๐๒ | ๘๔ | .๖๐๑  |       |      |
|                                                                      | รวม                  | ๕๔.๗๑๖ | ๘๗ |       |       |      |
| ๓. ด้านสื่อการเรียนการสอน                                            | ระหว่างกลุ่ม         | ๑.๔๙๙  | ๓  | .๕๐๐  | .๙๒๕  | .๔๓๒ |
|                                                                      | ภายในกลุ่ม           | ๔๕.๓๗๔ | ๘๔ | .๕๔๐  |       |      |
|                                                                      | รวม                  | ๔๖.๘๗๓ | ๘๗ |       |       |      |
| ๔. ด้านกิจกรรมการเรียนการ<br>สอน                                     | ระหว่างกลุ่ม         | ๒.๘๙๗  | ๓  | .๙๖๖  | ๑.๗๐๓ | .๑๗๓ |
|                                                                      | ภายในกลุ่ม           | ๔๗.๖๓๓ | ๘๔ | .๕๖๗  |       |      |
|                                                                      | รวม                  | ๕๐.๕๓๑ | ๘๗ |       |       |      |
| ๕. ด้านการวัดและประเมินผล                                            | ระหว่างกลุ่ม         | ๑.๓๐๔  | ๓  | .๔๓๕  | .๗๘๖  | .๕๐๕ |
|                                                                      | ภายในกลุ่ม           | ๔๖.๔๖๙ | ๘๔ | .๕๕๓  |       |      |
|                                                                      | รวม                  | ๔๗.๗๗๓ | ๘๗ |       |       |      |
| รวม                                                                  | ระหว่างกลุ่ม         | ๑.๙๖๕  | ๓  | .๖๕๕  | ๑.๓๓๗ | .๒๖๘ |
|                                                                      | ภายในกลุ่ม           | ๔๑.๑๕๙ | ๘๔ | .๔๙๐  |       |      |
|                                                                      | รวม                  | ๔๓.๑๒๔ | ๘๗ |       |       |      |

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์  
จังหวัดกระบี่ คณะสงฆ์ที่มีจำนวนพรรษาต่างกัน โดยรวม มีการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันอย่างมี  
นัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะ  
สงฆ์ จังหวัดกระบี่ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้าน  
กิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕

ตารางที่ ๔.๑๖ ผลการเปรียบเทียบการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์  
จังหวัดกระบี่ ที่มีวุฒิการศึกษาลีต่างกัน

| การจัดการศึกษาพระปริยัติ<br>ธรรม แผนกบาลีของคณะ<br>สงฆ์ จังหวัดกระบี่ | แหล่งความ<br>แปรปรวน | SS     | df | MS   | F     | Sig. |
|-----------------------------------------------------------------------|----------------------|--------|----|------|-------|------|
| ๑.ด้านหลักสูตร                                                        | ระหว่างกลุ่ม         | .๖๓๓   | ๒  | .๓๑๖ | .๕๐๕  | .๖๐๕ |
|                                                                       | ภายในกลุ่ม           | ๕๓.๒๖๕ | ๘๕ | .๖๒๗ |       |      |
|                                                                       | รวม                  | ๕๓.๘๙๘ | ๘๗ |      |       |      |
| ๒.ด้านการจัดการเรียนการ<br>สอน                                        | ระหว่างกลุ่ม         | .๘๔๐   | ๒  | .๔๒๐ | .๖๖๒  | .๕๑๘ |
|                                                                       | ภายในกลุ่ม           | ๕๓.๘๗๖ | ๘๕ | .๖๓๔ |       |      |
|                                                                       | รวม                  | ๕๔.๗๑๖ | ๘๗ |      |       |      |
| ๓.ด้านสื่อการเรียนการสอน                                              | ระหว่างกลุ่ม         | ๑.๐๘๑  | ๒  | .๕๔๐ | ๑.๐๐๓ | .๓๗๑ |
|                                                                       | ภายในกลุ่ม           | ๔๕.๗๙๒ | ๘๕ | .๕๓๙ |       |      |
|                                                                       | รวม                  | ๔๖.๘๗๓ | ๘๗ |      |       |      |
| ๔.ด้านกิจกรรมการเรียน<br>การสอน                                       | ระหว่างกลุ่ม         | .๖๖๒   | ๒  | .๓๓๑ | .๕๖๔  | .๕๗๑ |
|                                                                       | ภายในกลุ่ม           | ๔๙.๘๖๙ | ๘๕ | .๕๘๗ |       |      |
|                                                                       | รวม                  | ๕๐.๕๓๑ | ๘๗ |      |       |      |
| ๕.ด้านการวัดและ<br>ประเมินผล                                          | ระหว่างกลุ่ม         | ๑.๒๘๔  | ๒  | .๖๔๒ | ๑.๑๗๔ | .๓๑๔ |
|                                                                       | ภายในกลุ่ม           | ๔๖.๔๘๙ | ๘๕ | .๕๔๗ |       |      |
|                                                                       | รวม                  | ๔๗.๗๗๓ | ๘๗ |      |       |      |
| รวม                                                                   | ระหว่างกลุ่ม         | .๘๔๐   | ๒  | .๔๒๐ | .๘๔๔  | .๔๓๔ |
|                                                                       | ภายในกลุ่ม           | ๔๒.๒๘๔ | ๘๕ | .๔๙๗ |       |      |
|                                                                       | รวม                  | ๔๓.๑๒๔ | ๘๗ |      |       |      |

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์  
จังหวัดกระบี่ คณะสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาลีต่างกัน โดยรวม มีการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันอย่างมี  
นัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะ  
สงฆ์ จังหวัดกระบี่ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้าน  
กิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕

ตารางที่ ๔.๑๗ ผลการเปรียบเทียบการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ของคณะสงฆ์  
จังหวัดกระบี่ ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญต่างกัน

| การจัดการศึกษาพระ<br>ปริยัติธรรม แผนกบาลี<br>ของคณะสงฆ์ จังหวัด<br>กระบี่ | แหล่งความ<br>แปรปรวน | SS     | df | MS   | F    | Sig. |
|---------------------------------------------------------------------------|----------------------|--------|----|------|------|------|
| ๑.ด้านหลักสูตร                                                            | ระหว่างกลุ่ม         | .๒๒๑   | ๒  | .๑๑๑ | .๑๗๕ | .๘๔๐ |
|                                                                           | ภายในกลุ่ม           | ๕๓.๖๗๗ | ๘๕ | .๖๓๑ |      |      |
|                                                                           | รวม                  | ๕๓.๘๙๘ | ๘๗ |      |      |      |
| ๒.ด้านการจัดการเรียน<br>การสอน                                            | ระหว่างกลุ่ม         | .๐๕๕   | ๒  | .๐๒๗ | .๐๔๓ | .๙๕๘ |
|                                                                           | ภายในกลุ่ม           | ๕๔.๖๖๑ | ๘๕ | .๖๔๓ |      |      |
|                                                                           | รวม                  | ๕๔.๗๑๖ | ๘๗ |      |      |      |
| ๓.ด้านสื่อการเรียนการ<br>สอน                                              | ระหว่างกลุ่ม         | .๐๘๓   | ๒  | .๐๔๑ | .๐๗๕ | .๙๒๘ |
|                                                                           | ภายในกลุ่ม           | ๔๖.๗๙๐ | ๘๕ | .๕๕๐ |      |      |
|                                                                           | รวม                  | ๔๖.๘๗๓ | ๘๗ |      |      |      |
| ๔.ด้านกิจกรรมการเรียน<br>การสอน                                           | ระหว่างกลุ่ม         | .๑๙๑   | ๒  | .๐๙๖ | .๑๖๑ | .๘๕๑ |
|                                                                           | ภายในกลุ่ม           | ๕๐.๓๔๐ | ๘๕ | .๕๙๒ |      |      |
|                                                                           | รวม                  | ๕๐.๕๓๑ | ๘๗ |      |      |      |
| ๕.ด้านการวัดและ<br>ประเมินผล                                              | ระหว่างกลุ่ม         | .๐๙๑   | ๒  | .๐๔๕ | .๐๘๑ | .๙๒๒ |
|                                                                           | ภายในกลุ่ม           | ๔๗.๖๘๒ | ๘๕ | .๕๖๑ |      |      |
|                                                                           | รวม                  | ๔๗.๗๗๓ | ๘๗ |      |      |      |
| รวม                                                                       | ระหว่าง<br>กลุ่ม     | .๐๔๔   | ๒  | .๐๒๒ | .๐๔๓ | .๙๕๘ |
|                                                                           | ภายในกลุ่ม           | ๔๓.๐๘๐ | ๘๕ | .๕๐๗ |      |      |
|                                                                           | รวม                  | ๔๓.๑๒๔ | ๘๗ |      |      |      |

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์  
จังหวัดกระบี่ ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕  
ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕

ตารางที่ ๔.๑๘ ผลการเปรียบเทียบการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์  
จังหวัดกระบี่ ที่มีตำแหน่งในปัจจุบันต่างกัน

| การจัดการศึกษาพระ<br>ปริยัติธรรม แผนกบาลี<br>ของคณะสงฆ์ จังหวัด<br>กระบี่ | แหล่งความ<br>แปรปรวน | SS     | df | MS    | F     | Sig. |
|---------------------------------------------------------------------------|----------------------|--------|----|-------|-------|------|
| ๑.ด้านหลักสูตร                                                            | ระหว่างกลุ่ม         | ๒.๘๙๘  | ๒  | ๑.๔๔๙ | ๒.๔๑๕ | .๐๙๕ |
|                                                                           | ภายในกลุ่ม           | ๕๑.๐๐๐ | ๘๕ | .๖๐๐  |       |      |
|                                                                           | รวม                  | ๕๓.๘๙๘ | ๘๗ |       |       |      |
| ๒.ด้านการจัดการเรียน<br>การสอน                                            | ระหว่างกลุ่ม         | ๒.๐๕๗  | ๒  | ๑.๐๒๙ | ๑.๖๖๐ | .๑๙๖ |
|                                                                           | ภายในกลุ่ม           | ๕๒.๖๕๙ | ๘๕ | .๖๒๐  |       |      |
|                                                                           | รวม                  | ๕๔.๗๑๖ | ๘๗ |       |       |      |
| ๓.ด้านสื่อการเรียนการ<br>สอน                                              | ระหว่างกลุ่ม         | ๑.๗๑๑  | ๒  | .๘๕๕  | ๑.๖๑๐ | .๒๐๖ |
|                                                                           | ภายในกลุ่ม           | ๔๕.๑๖๒ | ๘๕ | .๕๓๑  |       |      |
|                                                                           | รวม                  | ๔๖.๘๗๓ | ๘๗ |       |       |      |
| ๔.ด้านกิจกรรมการเรียน<br>การสอน                                           | ระหว่างกลุ่ม         | ๑.๙๖๘  | ๒  | .๙๘๔  | ๑.๗๒๒ | .๑๘๕ |
|                                                                           | ภายในกลุ่ม           | ๔๘.๕๖๓ | ๘๕ | .๕๗๑  |       |      |
|                                                                           | รวม                  | ๕๐.๕๓๑ | ๘๗ |       |       |      |
| ๕.ด้านการวัดและ<br>ประเมินผล                                              | ระหว่างกลุ่ม         | .๓๑๕   | ๒  | .๑๕๗  | .๒๘๒  | .๗๕๕ |
|                                                                           | ภายในกลุ่ม           | ๔๗.๔๕๘ | ๘๕ | .๕๕๘  |       |      |
|                                                                           | รวม                  | ๔๗.๗๗๓ | ๘๗ |       |       |      |
| รวม                                                                       | ระหว่าง<br>กลุ่ม     | ๑.๖๑๒  | ๒  | .๘๐๖  | ๑.๖๕๑ | .๑๙๘ |
|                                                                           | ภายในกลุ่ม           | ๔๑.๕๑๑ | ๘๕ | .๔๘๘  |       |      |
|                                                                           | รวม                  | ๔๓.๑๒๔ | ๘๗ |       |       |      |

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์  
จังหวัดกระบี่ ที่มีตำแหน่งในปัจจุบันต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ ซึ่งไม่  
เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕

ตารางที่ ๔.๑๙ ผลการเปรียบเทียบการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ของคณะสงฆ์  
จังหวัดกระบี่ ที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบันต่างกัน

| การจัดการศึกษาพระ<br>ปริยัติธรรม แผนกบาลี<br>ของคณะสงฆ์ จังหวัด<br>กระบี่ | แหล่ง<br>ความ<br>แปรปรวน | SS     | df | MS    | F      | Sig. |
|---------------------------------------------------------------------------|--------------------------|--------|----|-------|--------|------|
| ๑.ด้านหลักสูตร                                                            | ระหว่างกลุ่ม             | ๔.๑๓๔  | ๓  | ๑.๓๗๘ | ๒.๓๒๖  | .๐๘๑ |
|                                                                           | ภายในกลุ่ม               | ๔๙.๗๖๔ | ๘๔ | .๕๙๒  |        |      |
|                                                                           | รวม                      | ๕๓.๘๙๘ | ๘๗ |       |        |      |
| ๒.ด้านการจัดการเรียนการ<br>สอน                                            | ระหว่างกลุ่ม             | ๕.๒๑๒  | ๓  | ๑.๗๓๗ | ๒.๙๔๘* | .๐๓๗ |
|                                                                           | ภายในกลุ่ม               | ๔๙.๕๐๔ | ๘๔ | .๕๘๙  |        |      |
|                                                                           | รวม                      | ๕๔.๗๑๖ | ๘๗ |       |        |      |
| ๓.ด้านสื่อการเรียนการสอน                                                  | ระหว่างกลุ่ม             | ๖.๑๕๕  | ๓  | ๒.๐๕๒ | ๔.๒๓๓* | .๐๐๘ |
|                                                                           | ภายในกลุ่ม               | ๔๐.๗๑๘ | ๘๔ | .๔๘๕  |        |      |
|                                                                           | รวม                      | ๔๖.๘๗๓ | ๘๗ |       |        |      |
| ๔.ด้านกิจกรรมการเรียนการ<br>สอน                                           | ระหว่างกลุ่ม             | ๖.๐๐๔  | ๓  | ๒.๐๐๑ | ๓.๗๗๕* | .๐๑๔ |
|                                                                           | ภายในกลุ่ม               | ๔๔.๕๒๗ | ๘๔ | .๕๓๐  |        |      |
|                                                                           | รวม                      | ๕๐.๕๓๑ | ๘๗ |       |        |      |
| ๕.ด้านการวัดและประเมินผล                                                  | ระหว่างกลุ่ม             | ๗.๖๖๘  | ๓  | ๒.๕๕๖ | ๕.๓๕๓* | .๐๐๒ |
|                                                                           | ภายในกลุ่ม               | ๔๐.๑๐๕ | ๘๔ | .๔๗๗  |        |      |
|                                                                           | รวม                      | ๔๗.๗๗๓ | ๘๗ |       |        |      |
| รวม                                                                       | ระหว่าง<br>กลุ่ม         | ๕.๖๕๑  | ๓  | ๑.๘๘๔ | ๔.๒๒๒* | .๐๐๘ |
|                                                                           | ภายในกลุ่ม               | ๓๗.๔๗๓ | ๘๔ | .๔๔๖  |        |      |
|                                                                           | รวม                      | ๔๓.๑๒๔ | ๘๗ |       |        |      |

จากตารางที่ ๔.๑๙ พบว่า การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์  
จังหวัดกระบี่ ที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบันต่างกัน โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่  
ระดับ .๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะ  
สงฆ์ จังหวัดกระบี่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียน  
การสอน และด้านการวัดและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ ส่วนด้านหลักสูตร  
ด้านการจัดการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕



ดังนั้น จึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นของคณะ  
สงฆ์ ที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบันต่างกัน เป็นรายคู่ด้วยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด  
(Least Significant Difference: LSD) ในด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน  
และด้านการวัดและประเมินผล มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒๐ ถึง ตารางที่ ๔.๒๔

ตารางที่ ๔.๒๐ การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม  
แผนกบาลีของคณะสงฆ์จังหวัดกระบี่ ด้านการจัดการเรียนการสอน จำแนกตาม  
ประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบัน ด้านรวม

| ประสบการณ์ใน<br>ตำแหน่งปัจจุบัน | $\bar{X}$ | ๑ - ๕ ปี | ๖ - ๑๐ ปี | ๑๑ - ๑๕ ปี | ๑๖ ปี ขึ้นไป |
|---------------------------------|-----------|----------|-----------|------------|--------------|
|                                 |           | ๒.๕๒     | ๒.๓๙      | ๒.๗๒       | ๓.๕๒         |
| ๑ - ๕ ปี                        | ๒.๕๒      | -        | ๐.๑๓      | ๐.๒๐       | ๑.๐๐*        |
| ๖ - ๑๐ ปี                       | ๒.๓๙      | -        | -         | ๐.๓๓       | ๑.๑๓*        |
| ๑๑ - ๑๕ ปี                      | ๒.๗๒      | -        | -         | -          | ๐.๘๐         |
| ๑๖ ปี ขึ้นไป                    | ๓.๕๒      | -        | -         | -          | -            |

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างของการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบันต่างกัน โดยรวมเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มระดับประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบันระหว่าง ๑ - ๕ ปี มีการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลี น้อยกว่ากลุ่มระดับประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบัน ๑๖ ปี ขึ้นไป

กลุ่มระดับประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบันระหว่าง ๖ - ๑๐ ปี มีการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลี น้อยกว่ากลุ่มระดับประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบัน ๑๖ ปี ขึ้นไป  
ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ ๔.๒๑ การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่การจัดการศึกษา  
พระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์จังหวัดกระบี่ ด้านการจัดการเรียน  
การสอน จำแนกตามประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบัน

| ประสบการณ์ใน<br>ตำแหน่งปัจจุบัน | $\bar{X}$ | ๑ - ๕ ปี | ๖ - ๑๐ ปี | ๑๑ - ๑๕ ปี | ๑๖ ปี ขึ้นไป |
|---------------------------------|-----------|----------|-----------|------------|--------------|
|                                 |           | ๒.๕๑     | ๒.๔๑      | ๒.๖๗       | ๓.๕๐         |
| ๑ - ๕ ปี                        | ๒.๕๑      | -        | ๐.๑๐      | ๐.๑๖       | ๐.๙๙         |
| ๖ - ๑๐ ปี                       | ๒.๔๑      | -        | -         | ๐.๒๖       | ๑.๐๙*        |
| ๑๑ - ๑๕ ปี                      | ๒.๖๗      | -        | -         | -          | ๐.๘๓         |
| ๑๖ ปี ขึ้นไป                    | ๓.๕๐      | -        | -         | -          | -            |

จากตารางที่ ๔.๒๑ พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างของการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบันต่างกัน ด้านการจัดการเรียนการสอน เป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มระดับประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบันระหว่าง ๖-๑๐ ปี มีการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลี น้อยกว่ากลุ่มระดับประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบัน ๑๖ ปีขึ้นไป ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ ๔.๒๒ การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม  
แผนกบาลีของคณะสงฆ์จังหวัดกระบี่ ด้านสื่อการเรียนการสอน จำแนกตาม  
ประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบัน

| ประสบการณ์ใน<br>ตำแหน่งปัจจุบัน | $\bar{X}$ | ๑ - ๕ ปี | ๖ - ๑๐ ปี | ๑๑ - ๑๕ ปี | ๑๖ ปี ขึ้นไป |
|---------------------------------|-----------|----------|-----------|------------|--------------|
|                                 |           | ๒.๕๗     | ๒.๓๗      | ๒.๗๓       | ๓.๕๖         |
| ๑ - ๕ ปี                        | ๒.๕๗      | -        | ๐.๒๐      | ๐.๑๖       | ๐.๙๙*        |
| ๖ - ๑๐ ปี                       | ๒.๓๗      | -        | -         | ๐.๓๖       | ๑.๑๙*        |
| ๑๑ - ๑๕ ปี                      | ๒.๗๓      | -        | -         | -          | ๐.๘๓         |
| ๑๖ ปี ขึ้นไป                    | ๓.๕๖      | -        | -         | -          | -            |

จากตารางที่ ๔.๒๒ พบว่า การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์  
จังหวัดกระบี่ ที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบันต่างกัน ด้านสื่อการเรียนการสอน เป็นรายคู่  
พบว่า กลุ่มประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบันระหว่าง ๑-๕ ปี มีการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม  
แผนกบาลี น้อยกว่ากลุ่มระดับประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบันระหว่าง ๑๖ ปีขึ้นไป

กลุ่มระดับประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบันระหว่าง ๖ - ๑๐ ปี มีการจัดการศึกษาพระ  
ปริยัติธรรม แผนกบาลี ด้านการจัดการเรียนการสอน น้อยกว่ากลุ่มระดับประสบการณ์ในตำแหน่งใน  
ปัจจุบัน ๑๖ ปีขึ้นไป ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ ๔.๒๓ การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม  
แผนกบาลีของคณะสงฆ์จังหวัดกระบี่ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน จำแนก  
ตามประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบัน

| ประสบการณ์ใน<br>ตำแหน่งปัจจุบัน | $\bar{X}$ | ๑ - ๕ ปี | ๖ - ๑๐ ปี | ๑๑ - ๑๕ ปี | ๑๖ ปี ขึ้นไป |
|---------------------------------|-----------|----------|-----------|------------|--------------|
|                                 |           | ๒.๕๑     | ๒.๔๒      | ๒.๘๔       | ๓.๕๒         |
| ๑ - ๕ ปี                        | ๒.๕๑      | -        | ๐.๐๙      | ๐.๓๓       | ๑.๐๑*        |
| ๖ - ๑๐ ปี                       | ๒.๔๒      | -        | -         | ๐.๔๒       | ๑.๑๐*        |
| ๑๑ - ๑๕ ปี                      | ๒.๘๔      | -        | -         | -          | ๐.๖๘         |
| ๑๖ ปี ขึ้นไป                    | ๓.๕๒      | -        | -         | -          | -            |

จากตารางที่ ๔.๒๓ พบว่า การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์  
จังหวัดกระบี่ ที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบันต่างกัน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน เป็น  
รายคู่ พบว่า กลุ่มประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบันระหว่าง ๑-๕ ปี มีการจัดการศึกษาพระปริยัติ  
ธรรม แผนกบาลี น้อยกว่ากลุ่มระดับประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบัน ๑๖ ปีขึ้นไป

และกลุ่มระดับประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบันระหว่าง ๖-๑๐ ปี มีการจัดการศึกษาพระ  
ปริยัติธรรม แผนกบาลี น้อยกว่ากลุ่มระดับประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบัน ๑๖ ปีขึ้นไป ส่วนคู่อื่นๆ  
ไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ ๔.๒๔ การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม  
แผนกบาลีของคณะสงฆ์จังหวัดกระบี่ ด้านการวัดและประเมินผล จำแนก  
ตามประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบัน

| ประสบการณ์ใน<br>ตำแหน่งปัจจุบัน | $\bar{X}$ | ๑ - ๕ ปี | ๖ - ๑๐ ปี | ๑๑ - ๑๕ ปี | ๑๖ ปี ขึ้นไป |
|---------------------------------|-----------|----------|-----------|------------|--------------|
|                                 |           | ๒.๔๒     | ๒.๑๙      | ๒.๖๐       | ๓.๕๒         |
| ๑ - ๕ ปี                        | ๒.๔๒      | -        | ๐.๒๓      | ๐.๑๘       | ๑.๑๐*        |
| ๖ - ๑๐ ปี                       | ๒.๑๙      | -        | -         | ๐.๔๑       | ๑.๓๓*        |
| ๑๑ - ๑๕ ปี                      | ๒.๖๐      | -        | -         | -          | ๐.๙๒*        |
| ๑๖ ปี ขึ้นไป                    | ๓.๕๒      | -        | -         | -          | -            |

จากตารางที่ ๔.๒๔ พบว่า การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์  
จังหวัดกระบี่ ที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบันต่างกัน ด้านการวัดและประเมินผล เป็นรายคู่  
พบว่า กลุ่มประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบันระหว่าง ๑-๕ ปี มีการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม  
แผนกบาลี น้อยกว่ากลุ่มระดับประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบัน ๑๖ ปีขึ้นไป

กลุ่มระดับประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบันระหว่าง ๖ - ๑๐ ปี มีการจัดการศึกษาพระ  
ปริยัติธรรม แผนกบาลี น้อยกว่ากลุ่มระดับประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบัน ๑๖ ปีขึ้นไป

และกลุ่มระดับประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบันระหว่าง ๑๑ - ๑๕ ปี มีการจัดการศึกษา  
พระปริยัติธรรม แผนกบาลี น้อยกว่ากลุ่มระดับประสบการณ์ในตำแหน่งในปัจจุบัน ๑๖ ปีขึ้นไป  
ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

## ๔.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษา พระปริยัติธรรม แผนกบาลี ของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ดังต่อไปนี้

### การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research)

ผู้วิจัยได้นำเสนอการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ด้วยวิธีการศึกษาเอกสารหลักฐานสำคัญ (Documentary research) การสัมภาษณ์บุคคลผู้เชี่ยวชาญ แบบมีโครงสร้าง จำนวน ๕ รูป ที่มีบทบาทหน้าที่ ที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

#### (๑) หลักสูตร :

หลักสูตรบาลี เป็นหลักสูตรที่ต้องใช้ความเข้าใจตามหลักคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า เรียนบาลี ทุกคนจำเป็นต้องเรียน ต้องสอบ จึงต้องอาศัยความรู้ ผู้บวชเข้ามาควรทราบ ครูต้องทำตนเป็นทนายต่อจากพระพุทธเจ้า ช่วยการถ่ายทอด และนำไปปฏิบัติ ครูเป็นมรรคธรรม หลักคำสั่งสอน หลักสูตรธรรมวินัยการเรียนการสอนนั้น แบ่งออกเป็นระดับนักธรรม ตรี โท เอก ในสมัยอดีต จะมีหลักสูตร พระวินัย พระอภิธรรม เปริยยัตริ โท เอก พระสูตร พระธรรม พระวินัย ในหลักสูตร หวังให้เข้าถึงธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า กระบวนการเรียนการสอน เรื่องการพัฒนา ถ้าได้นำมาประยุกต์ใช้จะเป็นประโยชน์ เกื้อกูลไว้โดยอาศัยรูปแบบ ความเป็นไปของหลักธรรมคำสั่งสอนเป็นส่วนหนึ่งประกอบสำคัญขณะเดียวกันก็มีแบบใหม่ตามทฤษฎีการเรียนการสอนการศึกษาเอาเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และความแม่นยำ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษา หลักธรรมของพระพุทธเจ้าได้หลักสูตรก็เป็นหลักสูตรเฉพาะ

<sup>1</sup> ต้องปฏิบัติตามนโยบายของแม่กองบาลีสนามหลวง ทำตามโครงสร้างที่ให้มา ถ้าทางวัดจะจัดทำหลักสูตรขึ้นมาก็ต้องให้สนอง และสนับสนุนกับหลักสูตรของแม่กองบาลีสนามหลวง ซึ่งจะทำให้การเรียนการสอนภาษาบาลีมีความง่าย และการทำความเข้าใจง่ายขึ้น<sup>2</sup> โดยส่วนใหญ่หลักสูตรเนื้อหาสาระเก่าเกินไป และภาษาที่ใช้ในหนังสือเป็นภาษาที่เข้าใจยากโดยเฉพาะเนื้อหาสาระในแผนกบาลีเน้นการจำ และการแปลมากกว่าความเข้าใจขาด การประยุกต์ใช้ ไม่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของผู้เรียนจึงควรปรับปรุงภาษาที่ใช้ให้เป็นภาษาที่เข้าใจง่ายจัดระบบเนื้อหาให้ง่ายต่อการเข้าใจ มีคำอธิบายให้ชัดเจน ควรขีดเคลาสำนวนต่างๆ ให้ทันสมัย และควรเพิ่มวิชาการทางโลกเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้หลากหลาย มีความแตกฉานสามารถเชื่อมโยงประยุกต์ใช้ และมีความสนใจอยากเรียนมากยิ่งขึ้น<sup>3</sup> หลักสูตร เป็น

<sup>1</sup> สัมภาษณ์ พระวิมลธรรมคณี, ตำแหน่ง เจ้าคณะจังหวัดกระบี่, เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>2</sup> สัมภาษณ์ พระศรีรัตนสุธี, ตำแหน่ง เจ้าคณะอำเภอลำทับ, เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>3</sup> สัมภาษณ์ พระวิสิฐพัฒนวิธาน, ตำแหน่ง เจ้าคณะอำเภอบลายพระยา, เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๘.

หลักสูตรที่สเถียร คือ แบบโบราณมีการเขียนไว้แล้ว เขียนใหม่ไม่ได้ ครูทำหน้าที่บริหารหลักสูตรจะทำได้ คือการเขียนแผนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรตามเป้าหมายหลักสูตร แต่ปัญหาบางครั้งเนื้อหาเยอะเกินไปไม่เหมาะสมกับเวลาของการศึกษา จึงจำเป็นต้องเอาบางส่วนออกเพื่อความเหมาะสม เช่น ประโยค ๑-๒ คาถาเยอะไม่จำเป็นให้ตัดออกถ้าคาถาชาดกดี เป็นคาถาพุทธศาสนาควรใช้แปลคาถาพุทธพจน์ ทำให้กระบวนการเรียนรู้ตามเป้าหมายให้พระเณรต้องรู้พุทธพจน์จะไม่เกิดในระดับพื้นฐาน แต่จะมีในระดับสูงหลักสูตรเยอะเกินไปทันเวลา หลักสูตรอื่นๆ พอเกื้อกูลประโยชน์ต่อพระศาสนาได้ แต่ปรับเปลี่ยนหลักสูตรทั้งหมดนี้ อยู่ที่ผู้บริหาร จะปรับเปลี่ยนแบบไหนเพียงปรับที่เนื้อหา เวลา ที่สำคัญปรับเปลี่ยนตัวนักเรียน ให้เวลามากขึ้น แต่เด็กยุคใหม่ต้องการเรียนน้อยได้ประโยชน์เยอะๆ<sup>4</sup> หลักสูตร เรื่องนี้ไม่สามารถเข้าไปเกี่ยวข้องได้ เพราะนโยบายของแม่กองบาลีสนามหลวง ทำตามโครงสร้างที่ให้มา ถ้าจะมีการปรับเปลี่ยนคงเป็นทางแม่กองบาลี ทางวัดจะทำเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน และหนังสือเรียน สูตรบาลีไวยากรณ์ อ่านแล้วเข้าใจง่ายมากกว่า<sup>5</sup> เรื่องหลักสูตรใช้ของแม่กองบาลีสนามหลวง แม่กองบาลีสนามหลวงตามปกติ บางครั้งมีการใช้หนังสือประกอบ การแปลโดยมีพยัญชนะต่างๆ ที่มีขาย เอาไว้ให้นักเรียนเป็นคู่มือไว้เรียน จะได้สะดวก ทางวัดเป็นส่วนประกอบในการเรียนการสอน คู่มือหรือมี Sheet ประกอบการเรียน หลักการจำ หรือการแปล ครูประจำชั้นเป็นผู้ทำ Sheet ให้นักเรียนในชั้นนั้นๆ ทำ แบบการสอนใช้ของเดิมของหลักสูตรสนองนโยบายแม่กองบาลีสนามหลวง<sup>6</sup> เรื่องหลักสูตรนั้น มีมากเกินไป ขาดการแก้ไขปรับปรุง และไม่เหมาะสมกับผู้เรียนในปัจจุบัน จึงควรมีคู่มือการเรียนการสอนที่สามารถสนับสนุนให้เข้าใจในหลักสูตรบาลีได้ง่ายขึ้น ซึ่งทางคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ ได้จัดทำ เพื่อเป็นอุปกะระแก่นักเรียนที่เข้ามาศึกษาเล่าเรียนในสำนักศาสนศึกษาของจังหวัดกระบี่<sup>7</sup> หลักสูตร ด้านการเรียนการสอนตามของแม่กองบาลีสนามหลวง ประโยค ๑ -๒ ตามแม่กองบาลี ผมว่าถ้าหลังมาก ไม่ได้ปรับให้นักเรียนได้เรียน เน้นความจำอย่างเดียวแบบเดิมอยู่<sup>8</sup> หลักสูตร ทำหลักสูตรของประโยค ป.ธ.๑ - ๒ ทั้ง ๑ และ ๔ ภาคหลักสูตรส่วนใหญ่เป็นหลักสูตรเสริมหลักสูตรแม่กองบาลีสนามหลวง<sup>9</sup> หลักสูตร เน้นความเข้าใจ และความจำ ภาษาบาลีตรงนี้ และเน้นจำ และเข้าใจ หลักสูตรเป็นดั้งเดิม ไม่ซับซ้อน เข้าใจ ผิดแผนการ

<sup>4</sup> สัมภาษณ์ พระครูศรีธรรมมาวุธ, ตำแหน่ง เจ้าคณะอำเภอเมืองกระบี่, เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>5</sup> สัมภาษณ์ พระครูศรีรัตนภิรม, ตำแหน่ง เจ้าคณะอำเภอเขาพนม, เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>6</sup> สัมภาษณ์ พระครูสุวิมลธรรมานุกุล, ตำแหน่ง เจ้าคณะอำเภออ่าวลึก, เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>7</sup> สัมภาษณ์ พระมหาภูริภัทร์ ปญญาวิโร, ตำแหน่ง เจ้าคณะอำเภอกลองท่อม, เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>8</sup> สัมภาษณ์ พระครูปริยัติธรรมมาวุธ, ตำแหน่ง เจ้าคณะอำเภอเหนือคลอง, เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>9</sup> สัมภาษณ์ พระมหาอิทธิพล ฐิริปัญโญ, ตำแหน่ง เจ้าคณะตำบลลำทับ, เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๘.



อ่านจริง ท่องจำ อ่านจริงต้องอาศัยเวลาในการเรียนรู้หลักสูตร ผึกจริง<sup>10</sup> หลักสูตร ครูต้องศึกษาก่อน วิเคราะห์ความเป็นมาหลักสูตรนี้เป็นอย่างไร แตกต่างธรรมดาอย่างไร ความเป็นมาของหลักสูตรมาจากไหน สารสำคัญของหลักสูตรเป็นมาอย่างไร ศึกษาให้ลึกซึ้ง สำนักเรียนเปรียญธรรม โดยมีตัวชี้วัดบ่งชี้อย่างไร เมื่อศึกษาแล้วถ้ามีโอกาสต้องร่วมทำหลักสูตรด้วย และควรนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดประโยชน์มรรคผล ตามวิธีการจัดการเรียนรู้<sup>11</sup>

## (๒) ด้านการจัดการเรียนการสอน :

การจัดการเรียนการสอน เมื่อมีหลักสูตรอย่างนี้ สิ่งที่ได้ คือ สร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้น วิธีสร้างความเข้าใจ ในหลักธรรมนั้น ก่อนสอนต้องดู นักเรียนมีความพร้อมเรียน หรือยัง และก่อนสอนครูต้องโน้มน้าวเข้าหาเนื้อหาก่อนเสมอ การถามเด็กเบื้องต้น ดูนักเรียนมีความเข้าใจมากน้อยแค่ไหน ยกตัวอย่างให้เห็นบางครั้งเพื่อเข้าสู่บทเรียนได้ง่ายขึ้นครูจะต้องทบทวนความรู้เก่า ก่อนและเสริมความรู้ใหม่ มีการเรียนการสอนที่ไม่ปิดกั้น ในเรื่องวิชาแปล จะใช้ครูแปลให้นักเรียนฟัง เพื่อให้เห็นรูปแบบควรจะได้รับแบบไหน อย่างไร นี่คือ รูปแบบการเรียนการสอนเป็นรูปแบบเฉพาะ<sup>12</sup> การจัดการเรียนการสอน การเรียนสอนปัจจุบันถือแบบโบราณ คือ ให้นักเรียนดูมาก่อน และให้นักเรียนแปลเอง มีส่วนไหนไม่ถูก ครูช่วยแก้ไขปรับปรุง มีสื่อการเรียนการสอนช่วยบางครั้งใช้เทปเสียง บางครั้ง VDO เอามาปรับใช้ อยากใช้โปรเจคเตอร์ แต่ยังไม่ถนัดในการใช้งาน การใช้อบรมบาลีจะใช้แบบดั้งเดิมพยายามดึงดูด การเรียนการสอนให้นักเรียนสนใจ และให้เข้าใจมากขึ้นนำเทคโนโลยีมาใช้<sup>13</sup> การจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนไม่เพียงพอ มักใช้ระบบพี่สอนน้อง ครูขาดความรู้ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ขาดประสบการณ์ไม่สามารถประยุกต์ใช้กับสภาพจริง ขาดการศึกษาอบรม และขาดขวัญกำลังใจซึ่งครูผู้สอนควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณวุฒิ และมีประสบการณ์ทางโลกด้วย เพื่อสามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์ในปัจจุบันเปรียบเทียบกับ อธิบาย และประยุกต์ใช้ และควรอบรมวิชาครู พัฒนาเทคนิควิธีการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจอย่างแท้จริงอีกทั้งเสริมสร้างขวัญกำลังใจแก่ครูผู้สอน หนังสือ ตำราประกอบการเรียน เป็นตำราเก่าเกินไป ขาดการปรับปรุง และภาษาที่ใช้ยาก จึงควรมีตำราสากลที่เป็นมาตรฐานเดียวกันโดยคณะสงฆ์รับรองอย่างเป็นทางการเพื่อใช้เป็นหลักสูตรกลาง ขัดเกลาสำนวนต่างๆ ให้ทันสมัยสามารถเข้าใจง่าย และควรส่งเสริมให้มีการผลิตตำรา หรือคู่มือประกอบการเรียนให้มากขึ้น อาคารสถานที่ จะใช้ศาลาการเปรียญซึ่งมักมีเสียงรบกวน และ

<sup>10</sup> สัมภาษณ์ พระปลัดสมศักดิ์ ฐิตวฑฺฒโน, เจ้าคณะตำบล, เจ้าอาวาสวัดทุ่งปรือ, เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>11</sup> สัมภาษณ์ พระวิมลธรรมคณี, เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>12</sup> สัมภาษณ์ พระศรีรัตนสุธี, เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>13</sup> สัมภาษณ์ พระวิสิฐพัฒนวิธาน, เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๘.

บรรยากาศไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ คับแคบไม่ปลอดโปร่ง แสงสว่างไม่เพียงพอ ควรมีสถานที่เรียนเป็นเอกเทศจัดเป็นห้องเรียนเฉพาะ เป็นสัดส่วนจัดให้มีแสงสว่างเพียงพอทั้งภายใน และภายนอก มีบรรยากาศ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้<sup>14</sup> การจัดการเรียนการสอนต้องมีกระบวนการ ตัวครู ตัวนักเรียนพร้อมที่จะจัดกระบวนการเรียนการสอนหรือไม่ ถ้าไม่พร้อมก็ลำบาก แต่ถ้าพร้อม ครูก็เริ่มการเรียนการสอน กระบวนการเรียนการสอนในแต่ละวัน จะสอนอะไรบ้าง แผนการสอนอะไร วางแผนอะไร เป็นตัวหนังสือหรือวางแผนเป็นตัวหนังสือหรือแบบการสอนการจดชื้อโน้ตทำเป็นเอกสารก็ได้ หรือการวางแผนสอนในใจ กระบวนการสอนครูบางคนไม่ต้องเขียนแผนการสอนเขาสามารถสอนได้ ครูเก่าๆ รู้วิธีการสอน แต่ครูที่ไม่เชี่ยวชาญต้องมีเข็มทิศ หรือแผนการสอน เพื่อจะทำให้เราเดินทางให้ถูกต้อง การจัดการเรียนการสอนในห้องต้องมีความหลากหลาย เพราะนักเรียนทุกวันนี้ เบื่อง่าย ไม่อดทน ต่อการนั่งเรียน การใช้เทคโนโลยีมีส่วนช่วยให้พระ เณรมีความเพลิดเพลินได้ ถ้าสอนกระดานชอล์กอย่างเดียว เมื่อครูหันหน้าเขียนกระดาน เด็กจะเล่นไม่ตั้งใจเรียน<sup>15</sup> การจัดการเรียนการสอน สอนไปตามแบบระบบโบราณประเพณี ยังไม่มีการปรับ-ประยุกต์ เท่าที่ควร<sup>16</sup> การจัดการเรียนการสอนปัจจุบันถือแบบโบราณ ให้นักเรียนดูมาก่อน และให้นักเรียนแปลเอง มีส่วนไหนไม่ถูก ครูช่วยแก้ไขปรับปรุง มีสื่อการเรียนการสอนช่วยบางครั้งใช้เทปเสียง บางครั้ง VDO เอามาปรับใช้ อยากใช้โปรเจคเตอร์ แต่ยังไม่ถนัดแต่พยายามอยู่ การใช้อบรมบาลีจะใช้แบบดั้งเดิม พยายามดึงดูด การเรียนการสอนให้นักเรียนสนใจ และให้เข้าใจมากขึ้นนำเทคโนโลยีมาใช้<sup>17</sup> การจัดการเรียนการสอน ต้องคัดครู โดยการฝึกครูในวัด มาจากการส่งเสริมฝึกให้เป็นครูในวัด เพื่อให้เป็นในทิศทางเดียวกัน คล้ายพี่สอนน้อง เช่น ประโยค ๖ สอนประโยค ๔ ทุกวัน ๕ วัน จะหยุดวันพระ และวันอาทิตย์ จะสอน ๓ เวลา เช้า บ่าย เย็นเวลา ๘.๓๐-๑๐.๓๐, ๑๔-๑๖ และ เวลา ๑๘.๐๐-๒๐.๐๐ น. (ให้เรียนประโยคละ ๒ ช่วงเวลา)<sup>18</sup> การจัดการเรียนการสอน สำนักเรียนได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากเจ้าอาวาส จากผู้อุปถัมภ์สำนักเรียน จากมูลนิธิ จากผู้มีจิตศรัทธามาร่วมทำบุญถวายสังฆทาน สำนักเรียนจึงมีเงินทุนงบประมาณในการจัดการเรียนการสอนเพียงพอ มีการจัดการเพื่อการเรียนการสอนพร้อม ทั้งปัจจัยนำเข้าก็ดี คณะครูอาจารย์ก็ดี วัสดุอุปกรณ์ เช่น หนังสือเรียน ตำราเรียน สูตรไวยากรณ์ สมุด ดินสอ ปากกา เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ช่วยสอน โต๊ะ เก้าอี้ ห้องเรียน ห้องธุรการ ห้องสมุดเป็นต้นก็ดี เพื่อดำเนินการเรียนการสอนให้เพียงพอ

<sup>14</sup> สัมภาษณ์ พระครูศรีธรรมมาวุธ, เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>15</sup> สัมภาษณ์ พระครูศรีรัตนภิรม, เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>16</sup> สัมภาษณ์ พระครูสุวิมลธรรมานุกุล, เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>17</sup> สัมภาษณ์ พระมหาภูริภัทร์ ปญญาชิโร, เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>18</sup> สัมภาษณ์ พระครูปริยัติธรรมมาวุธ, เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๘.

ปริมาณครูอาจารย์ และนักเรียน<sup>19</sup> การจัดการเรียนการสอน ควรมีการแต่งตั้งครูสอนชั้นละ ๒ รูป เปิดถึงประโยค ป.ธ. ๖ เวลาเรียนภาคเช้า ๙.๐๐ - ๑๐.๓๐ เย็น ๑๘.๐๐-๒๐.๐๐ น.<sup>20</sup> การจัดการเรียนการสอนยังขาดครูสอน จะสร้างบุคลากรขึ้นมาใหม่ หากจากที่วัด สร้างที่จบประโยค ๗-๘ หลายปีแล้วให้มาเป็นครูสอนแทน เป็นครูสอนอายุน้อย เหมือนพี่สอนน้อง ห้องละรูป ครูจะได้ทราบปัญหาที่แท้จริงของเด็กองค์ไหนเก่งอะไร<sup>21</sup> การจัดการเรียนการสอน ครูประจำแต่ละวิชา ห้องเรียน ตารางเรียนชัดเจน อุปกรณ์การสอน มีตำราเรียน การเรียนการสอนแบบให้เปล่า คือ สำนักเรียนรับผิดชอบต่อการเรียนการสอน เรื่องนิยัตต์ ค่าใช้จ่ายเป็นผู้จัดการทุกเรื่อง<sup>22</sup> การจัดการเรียนการสอน เป็นหัวใจ ส่วนอื่นเป็นส่วนประกอบ แต่วิธีการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้ซึ่งถึงหลักสูตรไปด้วยกับวิชาการคู่กันเป็นเรื่องที่ยากมาก ครูเองต้องศึกษาก่อนด้วย ศึกษาเอกสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ถึงวิธีการจัดการเรียนรู้แบบต่างๆ เช่น PL การใช้วัดปัญหาเป็นฐาน เท้ากับหลักสูตรข้อไหน และนำมาจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนของเด็กอย่างนั้น ที่เป็นหลักการสอนทางวิทยาศาสตร์ แต่ต้องมาจับให้เข้ากับหลักสูตร เช่น รูปแบบการเรียนรู้ แบบจิตศึกษา จิตปัญญา นำมาประยุกต์ใช้ตรงนี้ เริ่มจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน และต้องศึกษาสภาพผู้เรียนเป็นอย่างไร ปรับวิธีการเรียนการสอนให้ตรงต่อสภาพผู้เรียนด้วย ว่าเด็กของเราเน้นหลักสูตร<sup>23</sup>

### (๓) ด้านสื่อการเรียนการสอน :

สื่อการเรียนการสอน ในปัจจุบัน อิงอาศัยเทคโนโลยี แต่ยังคงเน้นการเรียนต้องมีครูเป็นผู้นำ หรือผู้แนะนำ โดยเฉพาะการเรียนการสอนของพระเณร เพื่อเกิดความเข้าใจ “มุขปาฐะ” การสอนด้วยปาก สำนักพุทธศาสนาแห่งชาติ ผลิตหนังสือการเรียนการสอนในชั้นต้นๆ เทปเสียงที่เป็นวิธีทัศน์จัดพิมพ์หนังสือสูตรต่างๆ ให้ประกอบการเรียนการสอน บางครั้งในการเรียนการสอนบาลี จะมีสื่อช่วยครูบ้างแต่ที่ใช้สื่อ กับครูพูด ให้ความเข้าใจไม่เท่ากัน นักเรียนจะเกิดปัญหาถ้าใช้สื่ออย่างเดียว เพราะปัญหานักเรียนแต่ละคนไม่เหมือนกัน แต่ครูจะสามารถอธิบายให้นักเรียนหายสงสัยได้ รูปแบบการเรียนการสอนของครูหลายท่านนำมาประมวลจัดการเรียนการสอน เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น จากความรู้ของพระผู้สอน เกิดการพัฒนาในตัวเอง<sup>24</sup> สื่อการเรียนการสอนสื่อที่ทันสมัยมีใช้น้อย ครูมีความพยายามหาสื่อมาใช้เพื่อนักเรียนจะได้เข้าใจง่าย แต่ยังไม่พบแบบไหนที่จะเหมาะสมกับการเรียนการ

<sup>19</sup> สัมภาษณ์ พระมหาอิทธิพล ฐุริปัญโญ, เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>20</sup> สัมภาษณ์ พระปลัดสมศักดิ์ ฐิตวฑฺฒโน, เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>21</sup> สัมภาษณ์ พระวิมลธรรมคณี, เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>22</sup> สัมภาษณ์ พระศรีรัตนสุธี, เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>23</sup> สัมภาษณ์ พระวิสิฐพัฒน์วิชาน, เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>24</sup> สัมภาษณ์ พระครูศรีธรรมวฑฺฒ, เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๘.

สอนบาลีทางส่วนกลางไม่ได้ให้ข้อมูลในเรื่องนี้ แต่ทางสำนักเรียนก็พยายามที่จะหาสื่อมีเดีย มาเสริม Power point บางครั้ง ขวนให้นักเรียนสนใจมากขึ้น ส่วนในการใช้สื่อต่างๆ ที่เกี่ยวกับเทคโนโลยี ก็มีจุดเสียคือครูบางรูปไม่ถนัดในการใช้สื่อ ส่วนใหญ่ใช้หนังสือในการสอนเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้<sup>25</sup> สื่อการเรียนการสอน สื่อ-อุปกรณ์ประกอบการสอนมีการใช้น้อย หรือแทบไม่มี ควรจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนส่งเสริมจัดทำ และพัฒนาสื่อที่น่าสนใจ และใช้อย่างแพร่หลาย<sup>26</sup> สื่อการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อไม่ให้เกิดปัญหา นอกจากจะใช้สื่อแล้ว ยังต้องใช้การยืดหยุ่นเวลาเข้าช่วย เริ่มเรียน ๑๓.๐๐ น. เป็น ๑๔.๐๐ น. การเรียนแบบนี้ทำให้การเรียนการสอนดีขึ้น เป็นการจัดการเรียนการสอนอย่างหนึ่ง เพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย ครู และตำราเรียน สื่อการเรียน หรือสื่อที่พูดได้ การทำด้วยความสามารถของครูอย่างเต็มที่ ที่สำคัญที่สุดคือ ครู แต่ทุกวันนี้มีสื่อการเรียนการสอน การใช้เทคโนโลยีมาช่วย Comp. โปรแกรม Comp. การเรียนการสอนภาษาบาลีจะเกิดประโยชน์ไม่มาก แต่สื่อจะใช้ประโยชน์ได้ดี เด็กต้องเข้าใจแล้ว เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย สื่อที่ดีครูต้องอธิบาย และมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนเป็นพื้นฐาน<sup>27</sup> สื่อการเรียนการสอนตามมีตามได้ มีเฉพาะหนังสือ และการทำแบบฝึกหัด แม้ปัจจุบันจะมีเครื่องมือสื่อสาร ก็ช่วยได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น ไม่ได้ใช้เต็มที่<sup>28</sup> สื่อการเรียนการสอนทางนี้ใช้น้อยมากพยายามหาสื่อมาใช้ เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจมากขึ้น แต่ยังไม่พบแบบไหนที่จะเหมาะสมกับการเรียนการสอนบาลี ทางส่วนกลางเอง ก็ไม่ได้ให้ข้อมูลในเรื่องนี้ แต่ทางเราก็คงพยายามหาสื่อมีเดีย มาเสริม Power point บางครั้ง ขวนให้นักเรียนสนใจมากขึ้น จุดเสีย คือ ไม่ถนัดในการใช้สื่อ ส่วนใหญ่ใช้หนังสือ นึกถึงตัวเอง เราเข้าใจได้อย่างไร เวลาเราดูจากต้นไม้ เราผ่านกิ่งก้านสาขา และเราเข้าใจตอนไหน เราจะต้องเรียนพื้นฐานให้แน่น<sup>29</sup> สื่อการเรียนการสอน สื่อฉายโปรเจคเตอร์ มีให้ทุกชั้นในห้องเรียน ให้นักเรียนแปลจากหน้าห้อง ด้วยจอ ให้นักเรียนออกไปชี้ หรือใช้เลเซอร์ เป็นเดี่ยวหรือกลุ่ม การเรียนแบบไม่ซ้ำ ไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย ไวยากรณ์ตรงไหน เน้นครูต้องเน้น ให้เป็นแนวการของเนื้อหา ศาสตร์สมัยใหม่ โดยนำเทคโนโลยี มาประยุกต์ใช้ ใช้เป็นสื่อการสอน ให้มีความเข้าใจการเรียนการสอนมากขึ้น<sup>30</sup> สื่อการเรียนการสอน สำนักเรียนมีสื่อวัสดุอุปกรณ์เพื่อการเรียนการสอนถึงพร้อม เช่น หนังสือเรียน ตำราเรียน สูตรไวยากรณ์ สมุด ดินสอ ปากกา เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ช่วยสอน โต๊ะ เก้าอี้ ห้องเรียน ห้องธุรการ

<sup>25</sup> สัมภาษณ์ พระครูศรีรัตนภิราม, เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘..

<sup>26</sup> สัมภาษณ์ พระครูสุวิมลธรรมานุกุล, เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>27</sup> สัมภาษณ์ พระมหาภูริภัทร์ ปญฺญาวชิโร, เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๘..

<sup>28</sup> สัมภาษณ์ พระครูปริยัติธรรมมาวุธ, เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>29</sup> สัมภาษณ์ พระมหาอิทธิพล ภูริปัญโญ, เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>30</sup> สัมภาษณ์ พระปลัดสมศักดิ์ ฐิตวฑฺฒโน, เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๘.

ห้องสมุด เป็นต้น เพื่อดำเนินการเรียนการสอนให้เพียงพอกับปริมาณครูอาจารย์ และนักเรียน<sup>31</sup> สื่อการเรียนการสอน สำนักเรียนให้ทุกอย่าง หนังสือ Comp, โปรเจคเตอร์, ไมโครโฟน ครูผู้สอนไม่เป็น<sup>32</sup> สื่อการเรียนการสอน ได้นำสื่อมาใช้แล้ว ๓ ปี เครื่องโน้ตบุ๊ก โปรเจคเตอร์ทางวัด เทป ซีดี เป็นบางครั้ง บางเรื่องที่ใช้<sup>33</sup> สื่อการเรียนการสอน ได้รับความช่วยเหลือ มีผลงาน วิดีโอ สื่อ ซอล์ท หนังสือโปรเจคเตอร์ เครื่องพิมพ์ เครื่องถ่าย มีเดีย ไฟล์ต่างๆ พร้อมใช้ครบ<sup>34</sup> สื่อการเรียนการสอน เป็นส่วนประกอบสำคัญ ต่อการเรียนการสอนให้บรรลุตามตัวชี้วัด ตามวัตถุประสงค์ได้ สื่อได้จากการหาซื้อ สื่อที่มีอยู่แล้ว ต้นสังกัดส่งมาให้บางครั้งตามหลักกรรม บางครั้งต้องเพิ่มเติม สื่อจะคล้อยตามวิธีจัดการเรียนรู้ สื่ออาจเป็นมาจากแหล่งการเรียนรู้ได้ สื่อจะช่วยให้การเรียนรู้เร็วขึ้น ครูต้องคิดออกมาว่าสื่ออะไรที่เหมาะสมกับผู้เรียน<sup>35</sup>

#### (๔) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน :

กิจกรรมการเรียนการสอน ครูจะอย่างไรให้นักเรียนเข้าใจตามวัตถุประสงค์ ปัจจุบันพุทธศาสนาแห่งชาติจัดอบรมครูประจำการแล้วแต่อัตรากำลัง จัดวิชาการหลักสูตร ครูมีจิตวิทยาการสอนตามปกติ ครูตอบปัญหา ฟร่งนี้จะเรียนอะไร ถامنักเรียน ต้องอาศัยครู เติมเรื่องการแปลหนังสือโดยให้นักเรียนดูหนังสือมาก่อน และให้นักเรียน ตั้งคำถามคนละ ๒ คำถาม เพราะคนจะถามต้องมีความรู้ ความเข้าใจมาก่อน ถึงเวลานำมาส่งครู ก่อนเข้าห้องเรียน นี่คืกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นอุบายอย่างหนึ่งถามปัญหาในห้อง ให้ในห้องช่วยกันคิด ตอบในห้อง อธิบาย ทำกิจกรรมร่วมกันต่อไปอาจเป็นการสนทนาบ้าง เมื่อเข้าไปในชั้นห้ามพูดภาษาไทย ให้พูดภาษาบาลี ถ้าสูงๆ จะให้พูดเป็นประโยค หรือการแต่งประโยคมาใช้ในห้องเรียน ควรมีสถาษาบาลีในห้องเรียน ไม่ได้ให้เปิดดิสเองนักเรียนปัจจุบัน ครูผู้สอนจะต้องรับการถ่ายทอดให้ดี บาลีต้องท่อง ครูเน้นเด็กค่อยๆ นำไปท่อง ครูต้องคำนึงถึงเด็กปัจจุบัน ท่องน้อยพื้นฐานเด็ก<sup>36</sup> กิจกรรมการเรียนการสอนในปัจจุบันนี้ กิจกรรมการเรียนการสอนมีทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน เวลาสอนในชั้นเรียนครูควรให้นักเรียนได้ทบทวนการบ้านที่ให้อีก่อนที่จะลงมือสอนเพื่อให้นักเรียนได้ทวนความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระในวิชานั้น แต่ชั้นสูงๆ ทบทวนคาถา ประโยครูปแบบต่างๆ อาจเสริมไวยากรณ์ พยายามบอกให้ทบทวนทุกครั้งกิจกรรมนอกห้องเรียน คือ การมาอยู่รวมกัน ตั้งแต่เช้าถึงเข้านอน ตอนเช้านอนเรียนจะมีทำ

<sup>31</sup> สัมภาษณ์ พระวิมลธรรมคณี, เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘..

<sup>32</sup> สัมภาษณ์ พระศรีรัตนสุธี, เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘..

<sup>33</sup> สัมภาษณ์ พระวิสิฐพัฒนวิธาน, เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>34</sup> สัมภาษณ์ พระครูศรีธรรมมาวุธ, เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>35</sup> สัมภาษณ์ พระครูศรีรัตนภิราม, เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>36</sup> สัมภาษณ์ พระครูสุวิมลธรรมานุกุล, เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘.

วัตรสวดมนต์ เพื่อช่วยเสริมการเรียนการสอน ให้นักเรียนมีสมาธิในการเรียนบาลีคือ อะโร ประโยชน์ที่ได้รับคืออะไร และจะเน้นอาจารย์ความประพฤติการปฏิบัติ นี่เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนบาลีด้วย<sup>37</sup> กิจกรรมการเรียนการสอน การจัดเวลาเรียนยังไม่เป็นระบบ ไม่แน่นอน มีเวลาเรียนน้อยเกินไป จึงไม่สามารถทำความเข้าใจได้อย่างลึกซึ้งจึงควรเพิ่มเวลาเรียน หรือขยายเวลาเรียนให้มากขึ้นโดยอาจปรับเวลาเรียนเป็นคาบ จัดให้เรียนตลอดทั้งปี และมีการสับเปลี่ยนเรียนวิชาอื่นด้วย วิธีการเรียนการสอนเน้นการท่องจำ และการแปล ไม่ค่อยมีการประยุกต์ใช้ และขาดการคิดวิเคราะห์จึงควรเน้นทักษะทั้ง ๔ ด้าน คือ ฟัง พูด อ่าน เขียนโดยปรับวิธีการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์มากขึ้นสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับชีวิตได้ และปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนให้เกิดความศรัทธาในการเรียน และเพิ่มกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากขึ้น<sup>38</sup> กิจกรรมการเรียนการสอน โดยมากเป็นกิจกรรมใน ด้านวิชาการ เช่น การบ้าน การจัดกลุ่ม การจัดการเรียนส่วนใหญ่จะมีในห้องเป็นหลักการ จัดกลุ่ม การทำการบ้าน การร่วมกันคิด เรียกว่าการระดมมันสมอง จะทำให้เด็กมีความสุขสนุกสนาน การแสดงความสามารถโดยการวิเคราะห์ แปลต่อหน้าเพื่อนๆ ต่อหน้าชั้นเรียน ครูต้องยกย่องส่งเสริมผู้แปลหน้าชั้น ดำเนินแต่ต้องเน้นเพื่อการส่งเสริมที่ดีต่อการเรียนการสอนการจัดกิจกรรม มี ๒ อย่าง กิจกรรมในห้องเรียน เช่น การทำแบบฝึกหัด การรวมกลุ่ม แปลเดี่ยวในห้อง และกิจกรรมนอกห้องเรียน เช่น การทำการบ้าน การหาศัพท์ การวิเคราะห์ศัพท์ กิจกรรมก่อให้เกิดประโยชน์ เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนทั้งนั้น กิจกรรมที่อาจส่งเสริมได้ คือ กิจกรรมจิตภาวนา การไหว้พระ สวดมนต์ การสั่งสมาธิ ๑๐ นาที ก่อนการเข้าเรียน อาจเกิดประโยชน์ได้ พระ เณรที่ทำงานจริงๆ จะเกิดประโยชน์ได้ เมื่อกระบวนการเรียนการสอน เข้าสู่ การดำเนินการมาแล้ว ต้องมีการประเมินผลว่าดีหรือไม่ดี<sup>39</sup> กิจกรรมการเรียนการสอนมีเพียงการทำแบบฝึกหัด ไม่มีการสัมมนา ทาองค์ความรู้ และวิเคราะห์-วิจารณ์ เป็นเพียงศึกษาตามหลักภาษา เน้นอักขรวิธี<sup>40</sup> กิจกรรมการเรียนการสอนที่สอนอยู่ขณะนี้ มีกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน การเรียนการสอนนั้นมีเวลาน้อย เวลาไม่ค่อยพอเวลาสอนในชั้นเรียนจะทบทวนอยู่ท้ายชั่วโมงตลอดระยะเวลาในการสอนไวยากรณ์ แต่ละเรื่องนักเรียนจะได้ไม่ลืม ในชั้นต้น แต่ชั้นสูงๆ ทบทวนคาถา ประโยครูปแบบต่างๆ อาจเสริมให้ไวยากรณ์ พยายามบอกให้ทบทวนทุกครั้ง กิจกรรมนอกห้องเรียน คือการมาอยู่ร่วมกัน ตั้งแต่เช้าถึงเข้านอน ก่อนเรียนมีสวดมนต์ นั่งสมาธิร่วมกัน มีจะเสริมการเรียนการสอน ให้นักเรียนเห็นภาพ การเรียนบาลี คือ อะโร ประโยชน์ที่ได้รับคืออะไร เข้าก่อนเรียน ไหว้พระ สวดมนต์ นั่งสมาธิ และจะเน้นอาจารย์ความ

<sup>37</sup> สัมภาษณ์ พระมหาภูริภัทร์ ปญญาวิโร, เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>38</sup> สัมภาษณ์ พระครูปริยัติธรรมมาวุธ, เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>39</sup> สัมภาษณ์ พระมหาอิทธิพล ภูริปญโญ, เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>40</sup> สัมภาษณ์ พระปลัดสมศักดิ์ ฐิตวฑฺฒโน, เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๘.

ประเพณีการปฏิบัติ นี้เป็น กิจกรรมการเรียนการสอนบาลีด้วย เสริม คือจะให้นักเรียนไปอบรมต่างวัด ให้ไปอบรมวัดที่มีประสิทธิภาพ เช่น วัดสามพระยาในประโยคสูงๆ บางทีก็เรียนเสริมไปด้วย<sup>41</sup> กิจกรรมการเรียนการสอน ก่อนเข้าเรียนต้องไหว้พระสวดมนต์ นั่งสมาธิ เข้าเรียนในห้องเมื่อเรียนจบ ท้ายชั่วโมง จะติวเข้มไวยากรณ์ แล้วแต่ครูผู้สอนในชั้นนั้นๆ เห็นตามความเหมาะสม การจัดให้มี รางวัล ใครทำปัญหาได้ดี และจะมีการทำปัญหา ทุกวันเสาร์ ไวยากรณ์ แพล หรือวันโกน จะมีการ ทบทวน แล้วแต่ครูผู้สอน และมี ๑ เดือนก่อนสอบ จะมีการสอบเหมือนการสอบจริง หรือคล้ายๆ อบรมบาลี คือทุกสัปดาห์มีการสอบเหมือนจริง ข้อสอบเหมือนจริงทุกอย่าง จัดห้องสอบ การซ้อมสอบ เหมือนจริง การทำบัตร การเขียน เวลาไปสอบจริงจะไม่ผิด<sup>42</sup> กิจกรรมการเรียนการสอน เจ้าสำนัก เรียน ได้มอบหมายให้อาจารย์ใหญ่มีหน้าที่ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตาม กฎเกณฑ์ของสำนักเรียน และตามกฎระเบียบมหาเถรสมาคม ในการกำหนดวิสัยทัศน์กิจกรรมการเรียนการสอนให้ครู อาจารย์ และนักเรียน มีความรู้วิชานักธรรม วิชาบาลี สอดคล้องตามหลักสูตร ปัจจุบัน โดยกำหนดพันธกิจตามที่แม่กองบาลีสนามหลวงให้แนวทางปฏิบัติ และได้รับการสนับสนุน ทุนทรัพย์ส่วนหนึ่งจากผู้อุปถัมภ์ตามจำนวนนักเรียนที่สอบได้แต่ละชั้นตามเกณฑ์<sup>43</sup> กิจกรรมการเรียน การสอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบท่อง ทุกประโยค ไวยากรณ์ ท่องคาถา การบ้าน ให้ นำเสนอหน้าห้อง กิจกรรมจบหลักสูตรทางวัด ส่งอบรม<sup>44</sup> กิจกรรมการเรียนการสอน เกี่ยวกับ เสริม ให้ ง่ายขึ้น มีการท่องแบบ ประโยค ๒ - ๓ ถ้าเรียนจบจะมีรางวัลให้เป็นสิ่งของ หรือบางครั้งก็ให้เงิน ทางวัด จัดให้กิจกรรม<sup>45</sup> กิจกรรมการเรียนการสอนอื่นๆ มีเรียน การวัดผลประเมินผล การสอบ การตรวจ การติว การทดสอบสนามวัด ทั้งมอบรางวัลให้นักเรียนที่เรียนดี มีประชุมทุกเดือน จะได้แก้ไขการเรียนการสอน<sup>46</sup> กิจกรรมการเรียนการสอน ต้องมีหลากหลาย คู่กับการเรียนรู้ และสื่อ กิจกรรมต้อง เน้นคุณธรรม ที่สามารถเอามาปฏิบัติเป็นรูปธรรมกับผู้เรียน ให้เป็นฐานกิจกรรมต่างๆ เช่น การฝึก สมาธิ ปัญญา ก่อนจะเข้าการเรียนวิชาการ มีจิตใจที่มั่นคงขึ้น กิจกรรมที่หลากหลาย อิงของหลัก ศาสนาด้วย สอดคล้องลักษณะของเป้าหมาย การเรียนรู้คุณธรรม<sup>47</sup>

<sup>41</sup> สัมภาษณ์ พระวิมลธรรมคณี, เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>42</sup> สัมภาษณ์ พระศรีรัตนสุธี, เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>43</sup> สัมภาษณ์ พระวิสิฐพัฒนวิธาน, เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>44</sup> สัมภาษณ์ พระครูศรีธรรมมาวุธ, เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>45</sup> สัมภาษณ์ พระครูศรีรัตนภิราม, เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>46</sup> สัมภาษณ์ พระครูสุวิมลธรรมานุกุล, เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>47</sup> สัมภาษณ์ พระมหาภูริภัทร์ ปญญาชิโร, เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๘.

### (๕) ด้านการวัดผลประเมินผล :

การวัดผลประเมินผล เรื่องความเข้มข้น ควรรักษาไว้ให้ดี การวัดผลของพระเข้มข้น มากเกินไป กว่าผ่านขบวนการวัดผลประเมินผลค่อนข้างยาก ควรจัดให้มีการหลากหลาย เพราะ หลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า หลักธรรมคำสั่งสอนเป็นสัจธรรม ธรรมที่อยู่ในโลก หรือมีอยู่ เหนือโลก ครูเป็นผู้ทำหน้าที่สืบทอดธรรม จะต้องมีความมั่นคง แม่นยำ ในหลักธรรมของพระพุทธเจ้า สำคัญชี้ทางสวรรค์ หรือทางนิพาน ทางสายเดียวต้องมั่นคง โบราณวางหลักเกณฑ์ดีแล้ว ผู้สอบได้ ประโยค ๓ ได้ใบประกาศ พร้อมพัด เปรียญธรรม ในอดีตคนที่สอบได้จะเป็นที่ยกย่อง ยอมรับ ได้คนมีความรู้ ทำให้รักษาพุทธศาสนาได้ การวัดผลดำเนินการมาจนถึงปัจจุบัน คัดคนที่มีความรู้ และความดี ต้องอยู่ในศีลจารวัตร ถ้าเด็กคนไหนเรียนได้เกรด ๓ ขึ้นไป ไม่เที่ยว ไม่โดดเรียน การวัดผล พระ เณร ตรงนี้ เชื่อถือได้<sup>48</sup> การวัดผลประเมินผล การวัดผลประเมินผลในปัจจุบัน ทางสำนักเรียนจะให้ตอบ ปัญหาอาทิตย์ละครั้งนักเรียนจะมีความรู้ ความเข้าใจในวิชาที่ได้เรียน ถ้าเป็นวิชาลับ จะเขียนตลอด ก่อนจะไปสอบสนามหลวง จะต้องสอบสนามวัดก่อน ให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น จะให้สอบได้ถ้า ยังไม่เข้าใจ ไม่ใส่ใจ จะเรียกตักเตือนเวลาจัดการเรียนการสอน ประชุมครูจะมีการตักเตือนนักเรียน ทุกเดือน จะปรับปรุงอะไรบ้าง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอนทางสำนักนักเรียนจะจัด อบรมบาลีก่อนสอบสนามหลวง จัดให้มีการอบรม ๑.๕ เดือน<sup>49</sup> การวัดผลประเมินผล เกณฑ์การวัด และประเมินผลมักวัดความจำ มากกว่าความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์ที่ไม่มีเกณฑ์มาตรฐาน และ กฎเกณฑ์แน่นอน ควรปรับเกณฑ์การวัด และประเมินผลโดยใช้วิธีดำเนินสายกลางจัดระบบให้มี มาตรฐานเดียวกันโดยเน้นการวัดความเข้าใจ และการประยุกต์ใช้มากกว่า วัดความจำ ความยากง่าย ของข้อสอบยากเกินไปขาดการทดสอบความยากง่าย ควรมีการทดสอบความยากง่ายของข้อสอบเพื่อ วัดผลสัมฤทธิ์ของ ผู้เรียนครอบคลุมทุก ด้านข้อสอบควรเน้นการประยุกต์ใช้ และควรปรับปรุงการ ออกข้อสอบโดยให้เลือกทำมีการสอบเก็บสะสมได้ในทุกระดับ ทั้งนี้ ควรให้ผู้สอนได้ประเมินผลการ เรียนพฤติกรรมนักเรียนของผู้เรียน หรือองค์ประกอบอื่นๆ ประกอบด้วย<sup>50</sup> การวัดผลประเมินผล คือ ทดสอบ ที่วัดโมลีโลกยาราม มีการทดสอบทุกเดือน ว่าไหวหรือไม่ ต้องปรับปรุงตรงไหนอย่างไร พวก ขี้เกลียด จะสอบไม่ได้ การวัดผลประเมินผลในห้องเรียนย่อย ทุกอาทิตย์ ทุกเดือน หรือแต่ละที่ และ การประเมินผลใหญ่ สอบบาลีสสนามหลวง เป็นการทดสอบประจำปีวิธีหนึ่ง เพื่อกระตุ้นนักเรียนให้หา ความรู้เพิ่มเติม<sup>51</sup> การวัดผลประเมินผล วัด และประเมินผลโดยแม่กองบาลีสสนามหลวง ทางสำนัก

<sup>48</sup> สัมภาษณ์ พระครูปริยัติธรรมมาวุธ, เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>49</sup> สัมภาษณ์ พระมหาอิทธิพล ฐิริปัญโญ, เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๘..

<sup>50</sup> สัมภาษณ์ พระปลัดสมศักดิ์ ฐิตวฑฺฒโน, เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>51</sup> สัมภาษณ์ พระวิมลธรรมคณี, เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘.



เรียน สำนักศาสนศึกษา เป็นผู้จัดการเรียนการสอน<sup>52</sup> การวัดผลประเมินผล ในเบื้องต้น ให้ตอบปัญหา อาทิตย์ละครั้ง เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ถ้าประโยค ๔-๕-๖ วิชากลับ จะเขียนตลอด ก่อนจะไปสอบสนามหลวง จะต้องสอบสนามวัดก่อน ถ้าไม่ผ่านสนามวัดจะไม่ส่งสอบกลาง ถ้าสอบไม่ผ่าน แต่ นักเรียนมีความกระตือรือร้น จะให้สอบซ่อม ถ้ายังไม่เข้าใจ ไม่ใส่ใจ จะเรียกตักเตือน เวลาจัดการเรียนการสอน ประชุมครูจะมีการตักเตือนนักเรียนทุกเดือน จะปรับปรุงอะไรผู้บริหาร ครู หรือ นักเรียน มีการปรับปรุงแก้ไข ถ้าบริหารไม่ดี ให้เสนอคนใหม่เข้ามาบริหาร ครู ต้องปรับปรุงแก้ไข เวลาประชุมต้องพูดกัน นักเรียน สนามวัด จะต้องจัดอบรมบาลีก่อนสอบสนามหลวง จัดให้มีการอบรม ๑ เดือน<sup>53</sup> การวัดผลประเมินผล ๑ เดือนก่อนสอบ ทางวัดไม่นิยมส่งนักเรียนไปไหน เราจะติวเข้มเองในเวลา ๑ เดือน ทางวัดจะประเมิน โดยการสอบอาทิตย์ละ ๒ ครั้ง ศุภร์ เสาร์ ทำปัญหาเหมือนจริง ตามเวลาจริง เช่น ไวยากรณ์ ๓ ชม. ใช้ ๓ ชม.เหมือนจริง เหมือนสอบสนามหลวง คณะกรรมการ ครูบาอาจารย์จะเข้ามาตรวจกัน มารวมตรวจข้อสอบ และลงคะแนนไว้ กรอกคะแนนไว้ ถึงสุดท้ายจะมีรางวัลท่านที่สอบได้ ๑-๒-๓ โดยเจ้าสำนักเรียนเป็นผู้มอบรางวัลให้ การวัดผลประเมินผล เมื่อมีผู้สอบไม่ผ่าน จะติวเข้มให้อีก จะดูแลเป็นพิเศษ ดูแล้วว่านักเรียนเหล่านี้อ่อน ต้องเสริมให้ต้องติวให้ อาจใช้วิธีจับคู่ ใช้ระบบกัลยาณมิตร คนเก่าให้ช่วยกันแปลก่อน ช่วยกันทบทวนกันแล้ว และมาหาครูช่วยดูอีกครั้งจนกว่าจะได้เหมือนสนามหลวงทุกประการ<sup>54</sup> การวัดผลประเมินผล เป็นไปตามกำหนดกฎเกณฑ์ของการวัดผลประเมินผลของบาลีสยามหลวง<sup>55</sup> การวัดผลประเมินผลครูประเมินผล ตามเดือนนำมาปรับปรุง ให้ครูสอนเสริม ประเมินผลก่อนสอบไม่มี ประเมินจริงที่สนามหลวงเลย<sup>56</sup> การวัดผลประเมินผล ก่อนจะสอบบาลีสยามหลวง จะมีการสอบก่อน อุปสรรคอย่างหนึ่ง นักเรียนติดสอบข้างนอก เช่น ราม ราชภัฏ ปวส. ให้ท่านนั่งรถมาสอบ บางที่มีรถตู้ไปส่งนักเรียนช่วงอบรม ช่วยนักเรียนบางเรื่อง การสอบสนามวัดจะมีรางวัล ๑-๒-๓ หลักสูตรเทียบชั้นยังไม่ชัดเจน จบแล้วต้องมีใบประกาศให้นักเรียนที่เทียบเท่าเวลาไปสมัครข้างนอกเด็กลำบากการปรับหลักสูตร การเทียบเท่า ทำให้นักเรียนไม่รอการเรียนถ้าเป็นอย่างนี้เด็กไม่มีวุฒิที่ชัดเจน จบแล้วได้อะไร<sup>57</sup> การวัดผลประเมินผล มีการวัดเป็นประจำในห้องเรียน ก่อนสอบแม่กองสนามหลวง มีการอบรมก่อนสอบ ปรับเวลาเรียนก่อนสอบ ทำให้ผลการเรียนดีขึ้น ถ้าสอบซ่อมไม่ผ่าน จะมีการติวเข้ม

<sup>52</sup> สัมภาษณ์ พระศรีรัตนสุธี, เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>53</sup> สัมภาษณ์ พระวิสิฐพัฒนวิธาน, เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>54</sup> สัมภาษณ์ พระครูศรีธรรมมาวุธ, เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>55</sup> สัมภาษณ์ พระครูศรีรัตนภิรม, เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>56</sup> สัมภาษณ์ พระครูสุวิมลธรรมานุกูล, เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>57</sup> สัมภาษณ์ พระมหาภูริภัทร์ ปญญาวิโร, เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๘.

เป็นพิเศษ จะมีผู้ดูแลเป็นพิเศษ มีขาดโทษนักเรียนจะได้ดีขึ้น<sup>58</sup> การวัดผลประเมินผล วัดผลจากสภาพจริง สภาพจริงที่หลากหลาย ไม่ใช่ใช้ข้อสอบอย่างเดียว ข้อสอบเป็นเพียงส่วนหนึ่งในการทดสอบความรู้ แต่การสังเกต การร่วมกิจกรรม การจัดกลุ่มที่ดี การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนความรู้กันในเรื่องธรรม การสนทนาธรรม ประเมินจากการให้คะแนน การวัดผลประเมินผล อย่างเน้นเรื่องความรู้อย่างเดียว ให้นิเทศการนำไปใช้ ในชีวิตประจำวัน ตามไปดูหลังจากที่เราสอนแล้ว ๑-๒ เดือนว่าเกิดมรรคผลอย่างไรบ้าง จะไม่ประเมินผู้เรียนอย่างเดียว ประเมินผู้ปกครองด้วย ผู้ปกครองพอใจมั่นใจที่เราสอนไป สรุปประเมินผลให้หลากหลายวิธี ไม่เน้นความรู้ ความจำ แต่เน้นปฏิบัติ ประเมินทั้งผู้เรียน และผู้ปกครอง<sup>59</sup>

### ผลสรุปการวิเคราะห์ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมปัจจัยการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่

การจัดการศึกษาสำนักเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ในจังหวัดกระบี่ ควรมีการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ในด้านดังต่อไปนี้

#### ๑. ด้านหลักสูตร

หลักสูตรเป็นไปตามที่แม่กองบาลีกำหนด ยังคงขาดแต่ผู้เรียนที่แตกฉาน และการเอาใจใส่จากเจ้าคณะต่างๆ เพราะผลสัมฤทธิ์ต้องใช้เวลา

การศึกษาบาลี เป็นหลักสูตรที่เป็นเฉพาะภาษา ค่อนข้างยากที่จะเรียนรู้ได้ง่าย โดยทั่วไป ดังนั้น หลักสูตรที่มีอยู่ทุกวันนี้ บางแห่งบางสำนัก จะจัดรวบรวมขึ้นมา หรือประยุกต์ใหม่ให้รอบรัด และง่ายขึ้นกว่าหลักสูตรเก่า คณะสงฆ์ควรจัดทำหรือทุ่มเทจัดรวบรวมหลักสูตรให้มีความน่าศึกษารอบรัด เข้าใจง่ายกว่าเก่าเช่นกัน และควรให้การอุปถัมภ์การศึกษาหลักสูตรให้มากยิ่งขึ้น

#### ๒. ด้านการจัดการเรียนการสอน

ขาดแคลนนักเรียน และอาจารย์ผู้สอน และการจัดการเรียนการสอนยังคงเน้นความเข้าใจด้านภาษา อีกทั้งยังต้องเรียนอีกหลายวิชาควรจัดการเรียนการสอน ให้เหมาะกับบริบทของวัดและผู้เรียน

การเรียน ควรส่งเสริม หรือรณรงค์ให้พระภิกษุที่มีพลังหรือความสามารถเป็นเบื้องต้น เพื่อให้คนเหล่านี้จะได้เป็นกำลังในการเรียนการสอนต่อไป

ควรจะให้การส่งเสริมให้เป็นสำนักบาลีส่วนกลางของจังหวัด เพื่อความเป็นปึกแผ่นและสะดวกต่อการทำการเรียนการสอน

<sup>58</sup> สัมภาษณ์ พระครูปริยัติธรรมวฑูธ, เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๘.

<sup>59</sup> สัมภาษณ์ พระมหาอิทธิพล ฐิริปัญญา, เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๘.

### ๓. ด้านสื่อการเรียนการสอน

สื่อต่างๆ มีอยู่มากมาย เพียงแต่การเรียนการสอนยังคงใช้วิธีเดิมๆ เหตุเพราะผู้สอนและผู้เรียนเข้าไม่ถึงอุปกรณ์เหล่านั้น เพื่อนำสื่อที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์

ด้านการสื่อการเรียนการสอนปัจจุบันมีความทันสมัยมากกว่าอดีตมาก และสามารถให้ผู้เรียนเข้าถึงง่าย เพราะฉะนั้น เมื่อมีผู้เรียนที่ตั้งใจ และมีความสามารถในการเรียนคณะสงฆ์ ควรจะนำเอาสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่นั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

### ๔. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ยังคงเป็นการฝึกแปลฝึกตอบปัญหา อันเป็นกิจกรรมส่งเสริมทักษะเพราะสามารถนำมาสนทนากัน เพื่อเสริมทักษะ

ในการจัดกิจกรรม เช่น การอบรมบาลีก่อนสอบก็เป็นกิจกรรมที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่คณะสงฆ์ควรให้การส่งเสริม และการจัดกิจกรรมส่งเสริมสำหรับผู้เรียนและเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นแรงจูงใจให้ผู้ที่จะเข้ามาศึกษาในการภายหลัง ก็เห็นคุณค่าของการเรียน การสอนวิชาบาลีให้มากขึ้น เรียกว่าเป็นการปลูกฝังศรัทธาให้กับผู้ที่จะมาเรียนต่อไป

### ๕. ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้

มีการวัดผลการเรียนรู้ ในระดับสนามสอบของสำนักเรียนอันเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อสู่การสอบอันเป็นการประเมินผลอย่างแท้จริง ของแม่กองบาลีสนามหลวง ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนด

การวัดผลและการประเมินผลนั้น มีการประเมินผลมาจากส่วนกลางของการศึกษา คือ แม่กองสนามหลวงเป็นเกณฑ์สำคัญอย่างหนึ่ง ผู้เรียนนั้นมีความรู้ ความเข้าใจในหลักบาลีเพียงใด ก็สามารถจะตรวจสอบได้เป็นเบื้องต้น ถึงผู้เรียนจะไม่สามารถสอบผ่านเกณฑ์ ตามการวัดผลของสำนักงานแม่กองบาลี แต่ก็สามารถประเมินได้จากผู้เรียน ซึ่งให้มีความสามารถรู้และนำมาวิเคราะห์วิจารณ์ และรู้พื้นฐานของศัพท์ และมีความชัดเจนในภาษา เช่น การอ่าน การแปลเบื้องต้น